

PÖYTÄKIRJA

SUOMEN ORTODOKSISEN KIRKON KIRKOLLISKOKOUS

Valamon luostarissa 23-25.11.2015

Kirkolliskokouksen ensimmäinen täysistunto 23. marraskuuta 2015 klo 13–16

1. Kutsu kirkolliskokoukseen

Suomen ortodoksisen kirkon kirkolliskokous kokoontuu 23. marraskuuta 2015 Valamon Kristuksen kirkastumisen luostarissa.

Kirkolliskokouksen työskentely aloitetaan luostarin pääkirkossa klo 12 toimitettavan rukouspalveluksen jälkeen Valamon kulttuurikeskuksessa.

Leo

*Karjalan ja koko Suomen arkkipiispa
Kirkolliskokouksen puheenjohtaja*

2. Alkurukous

Alkurukouksena laulettiin palmusunnuntain stikiira ”Tänään Pyhän Hengen armo kokosi meidät yhteen”.

3. Läsnäolijoiden toteaminen ja tervehdysten lähettäminen

Puheenjohtajana toiminut arkkipiispa **Leo** avasi I täysistunnon.

Kirkolliskokouksen sihteeri Jari Rantala suoritti nimenhuudon.

Pöytäkirjaan merkittiin kirkolliskokouksen paikalla olevat jäsenet. Itseoikeutetut jäsenet: arkkipiispa Leo, metropoliitta **Ambrosius**, metropoliitta **Elia** ja piispa **Arseni**. Papiston edustajat: rovasti **Leo Huurinainen**, ylidiakoni **Juha Lampinen**, pastori **Ioannis Lampropoulos**, arkkimandriitta **Andreas Larikka**, pastori **Aleksander Roszczenko**, rovasti **Markku Salminen**, arkkimandriitta **Sergei**, pastori **Mikko Sidoroff**, pastori **Mikael Sundkvist**, rovasti **Markku Toivanen** ja pastori **Timo Tynkkynen**. Kanttorien edustajat: **Laura Aho**, **Kirsi-Maria Hartikainen** ja **Varvara Merras-Häyrynen**. Maallikoiden edustajat: **Pentti Belinskij**, **Ritva Bly**, **Veikko Halonen**, **Simo Haavisto**, **Tuovi Haikala**, **Maria Hattunen**, **Hannu Hoskonen**, **Jarmo Ihalainen**, **Maria Lampinen**, **Anja Lindström**, **Antti Loimalahti**, **Ulla Saarinen**, **Jyri Sarjasto**, **Kari Savolainen**, **Risto Terho**, **Matti Tolvanen** ja nunna **Elisabet** (Liisa Toppila).

Todettiin, että edustaja **Ville Bogdanoffin** tilalla on varaedustajana **Veikko Halonen** ja **Aki Leskisen** tilalla hänen varaedustajansa Markku Toivanen sekä edustaja **Teuvo Jyrkisen** varaedustajana paikalla on **Mikko Junes**.

Päätettiin lähettää tervehdys Hänen Pyhyydelleen patriarkka **Bartolomeokselle** sekä sisäasiainministeri **Petteri Orpolle**.

Päätettiin, että entisen käytännön mukaisesti kirkolliskokouksen sihteeristö huolehtii tervehdysten lähettämisestä.

4. Patriarkan tervehdys

Hänen Pyhyytensä Konstantinopolin, Uuden Rooman, arkkipiispan ja Ekumeenisen patriarkan Bartolomeoksen tervehdys vuoden 2015 Suomen ortodoksisen kirkon papiston ja maallikoiden kokoukselle.

Korkeasti pyhitetty Karjalan ja koko Suomen arkkipiispa Leo, rakastetut piispaveljet, kunnioitetut pappismunkit, papisto ja maallikot pyhässä Ekumeenisen patriarkaatin autonomisessa Suomen ortodoksisessa kirkossa. Meidän Herramme Jumalan Isän, ja Jeesuksen Kristuksen rauha, ja Pyhän Kaikkeinpyhimmän Hengen armo olkoon kanssanne.

Suomen autonomisen ortodoksisen kirkon aloittaessa papiston ja maallikoiden vuotuista kokoontumista, jossa se käsittelee kirkon kanonisen järjestyksen ja demokratian suhteita, tahdomme pyhän äitikirkon puolelta lähettää kirkkonne piispainsynodille, papistolle ja maallikoille siunauksemme.

Kiitämme rakastettua esipaimen Leoa, muita piispaveljiämme, papistoa ja maallikoita hyvästä yhteydestä Ekumeeniseen patriarkaattiin. Tervehdimme teitä kaikkia kiitollisina ja siunauksin toivottaen työllenne menestystä uskon yhteydessä ja kirkon parhaaksi.

Papiston ja maallikoiden kokouksessa käsittelette kirkon kanonisen järjestyksen ja demokratian välisiä suhteita. Meidän pyhä ortodoksinen kirkkomme on ehdottomasti demokraattinen. Piispat, papisto ja kaikki uskovat kirkon jäsenet toimivat pyhien synodien päätösten mukaisesti. Demokraattisuuden periaatteet toimivat kirkossa kuitenkin niin, että ne ovat sopusoinnussa pyhien ja jumalallisten kanonien järjestyksen kanssa. Jokainen paikallinen kirkko pitää kiinni tästä järjestyksestä niin, että osista muodostuu todella hyvä kokonaisuus.

Kanoninen järjestys antaa kirkolle oikean suunnan kohti päämäärää. Tuo päämäärä on totuuden palveleminen hyvässä hallinnollisessa järjestyksessä niin, että pyhityksen ja pelastuksen sanoma uskovaisten jumalallistumiseksi toteutuisi. Kirkon kanoninen järjestys palvelee oikein tekemistä eli ortopraksiaa. Tämän päälle voidaan puolestaan rakentaa se demokraattinen henki, jossa kirkko toimii. Kun yhteisiä päätöksiä tehdään yksimielisesti tai enemmistön äänin ovat ne demokratian toteutumista.

Pyhin veljemme arkkipiispa Leo. Teidän alaisuudessanne toimiva Suomen ortodoksinen kirkko pyrkii käytännöissään tämän ortodoksisen perinteen vaalimiseen. Kanonisen oikeuden ja demokratian välisissä suhteissa toimitte turvallisesti kun noudatatte Ekumeenisen patriarkaatin antaman autonomia-tomoksen periaatteita.

Kirkon perinne toteutuu kun jokainen kirkon jäsen tietää ja tuntee paikkansa, velvollisuutensa ja valtuutensa. Kirkon opin ja kanonien tulkitsija teillä on Pyhä Ekumeeninen istuin, johon teillä on kirkkona oikeus vedota.

Tällä patriarkalisella tervehdyksellä vahvistamme vielä kerran teille nämä periaatteet, joiden mukaisesti kokoonnutte papiston ja maallikoiden kokoukseen. Teemme tietäväksi arvoisille papiston ja maallikoiden kokouksen jäsenille sen, että pitäisitte kiinni näistä Konstantinopolin äitikirkon periaatteista horjumatta niistä suuntaan tai toiseen.

Tuntekaa pyhän isämme Krysostomoksen ohje siitä, miten *”kaiken tulee tapahtua järjestyksessä”*... *”mikään ei rakenna niin kuin hyvä järjestys”*, ja järjestys ei koske *”vain hengellisiä asioita vaan myös kaikkea muuta”* (Homiliat ensimmäiseen korinttilaiskirjeeseen 37 ja 24).

Kirkkonne tahto toteuttaa tehtävänsä maailmassa perustukoon ortodoksian ja ortopraksian sopusointuisuuteen. Yhden apostolisen ja ortodoksisen kirkon periaatteet toteutuvat näiden periaatteita noudattaen. Maailman palvelemisessa ortodoksia ja ortopraksia kulkevat käsi kädessä.

Rakas esipaimen, Karjalan ja koko Suomen arkkipiispa Leo ja muut piispaveljet yhdessä kunnioitetun papiston ja maallikoiden kanssa. Jumalan armo ja Hänen ääretön laupeutensa olkoon kaikkien teidän kanssanne papiston ja maallikoiden kokoontumisessa.

20. marraskuuta 2015

Kristuksen rakkaudessa,
Bartolomeos

Konstantinopolin, Uuden Rooman arkkipiispa ja Ekumeeninen patriarkka

5. Arkkipiispan avauspuhe

Karjalan ja koko Suomen arkkipiispan Leon avauspuhe kirkolliskokouksessa Valamon luostarissa 23. marraskuuta 2015.

Kristuksessa rakkaat esipaimenet, hyvät kirkolliskokousedustajat: isät, veljet ja sisaret!

Aloitamme kirkolliskokousta Eurooppaa ravistelevan väkivallan varjossa. Terroristien viimeisen kuukauden aikana satoja viattomia ihmisiä kohtaan osoittama brutaali väkivalta on jatkumoa New Yorkin, Madridin ja Beslanin terrori-iskuille syyskuussa 2001, maaliskuussa 2004 ja syyskuussa 2004.

Vaikka terrori-iskujen tekijät eivät edusta minkään uskonnon arvoja, ovat he ottaneet hirmutekojensa oikeuttajaksi ”Jumalan”.

On tärkeää, että osaamme erityisesti kirkossa tunnistaa uskonnolliseen fanatismiin verhoutuneen väkivaltaisuuden ja terrorismin. Fanatismi ja fundamentalismi toimivat samoin metodein.

Terrorismi uskonnon nimissä on fanatismia, joka haluaa kiihdyttää historian liikettä. Se pitää kaaosta tai väkivaltaa välttämättöminä etappeina uuden ja oikeaoppisemman yhteiskunnan luomisessa. Kolmas väkivaltaisen fanatistien tunnusmerkki on mustavalkea maailmankuva. Tuollaisessa maailmassa yhtäällä ovat uskovat ja toisaalla jumalattomat.

Paavi **Benedictus XVI** piti elokuussa 2004 kuuluisan puheensa, jossa hän varoitti maailmaa tällaisesta ”uskonnollisesta patologisuudesta”. Tällä Benedictus tarkoitti sokeaa asioiden seuraukset punnitsevan järjenkäytön hylkäävää uskonnollisuutta.

Terrorismi ja väkivaltainen uskonnollinen fanatismi ovat juuri sitä toimintaa, jossa tarkoitus pyhittää keinot.

Tällaista nihilismia vastaan voidaan taistella vain sillä, että uskonnollisissa yhteisöissä kielletään sellainen fundamentalistinen uskovaisuus, joka rakentuu ihmisten, kansojen tai valtioiden erottelemiseen oikeisiin ja väärin. Mutta kuinka kielletään jotain sellaista, joka rakentuu ja elää sairaassa mielen maailmassa!

”Ette saa minua vihaamaan! Haluaisitte, että pelkään; toivoisitte että ryhtyisin katsomaan ympärilläni olevia ihmisiä epäilevästi; vaihtaisin vapauteni kontrolliin. Niin ei käy. Vapaina olemme vahvempia kuin mitkään maailman aseet”

Nämä sanat lausui Pariisin terrori-iskussa vaimonsa menettänyt mies.

Meillä on vastuu pakolaisista

Pakolaisuus on terrorismin ja väkivallan suora seuraus. Sodan ja väkivallan vuoksi pakolaisiksi joutuneiden ihmisten vastaanottaminen koskettaa meitä ortodokseja erityisen voimakkaasti Balkanilla ja Välimeren alueella.

Ortodoksisten sisarkirkkojemme kanta pakolaisten auttamiseksi on ollut yhdenmukainen. Bulgarian, Kreikan, Kyproksen, Serbian ja Romanian kirkot ovat ilmaisseet tukensa kaikkien ihmisten auttamiseksi heidän ihonväristään, uskonnostaan tai syntyperästään riippumatta.

On mielenkiintoista huomata, että Balkanin ja Välimeren ortodoksisten kirkkojen piirissä on havaittavissa paljon vähemmän sellaista etnisiin tai uskonnollisiin taustoihin nojaavaa valikoivaa pakolaispolitiikkaa, joka näkyy selvästi meillä vauraassa Länsi-Euroopassa.

Serbian ortodoksisen kirkon piispainkokous totesi elokuussa (27.8.2015), että vastuu Eurooppaan Lähi-idästä tulevien pakolaisten kohtalosta on yksiselitteisesti vauraalla ja itsekkäällä lännellä, joka rahoittaa sotaa Raamatun maissa.

Ortodoksisen kirkon näkökulma ei ole muuttunut. Toukokuussa 1907 Aamun Koiton uutisessa kerrottiin alkuasukkaiden sorrosta Afrikassa. Uutinen päättyi ennustukseen: *”Vielä kerran tulee aika, ehkäpä jo piankin, jolloin Eurooppa saa kalliisti maksaa julmuutensa mustia veljiään kohtaan.”*

Kerroin kirkolliskokousseminaarimme alussa Joensuussa 4. syyskuuta pakolaiskysymyksen käsittelystä Konstantinopolin piispainkokouksessa. Siellä tuotiin selkeästi esille se, että me ortodoksit emme puhu pakolaisista ”vieraina” tai ”ongelmana”. Näemme heidät ihmisinä, jotka kokevat nyt samanlaisen kohtalon kuin ensimmäisenä jouluna Egyptiin paennut pyhä perhe.

Tässä kohdin joudumme väistämättä pohtimaan kirkon erityislaatuista tehtävää yhteiskunnassa. Vaikka kirkko tekee pakolaisten auttamiseksi yhteistyötä viranomaisten kanssa, ei kirkko ole samanlainen viranomaisorganisaatio kuin poliisi tai rajavartiolaitos.

Kirkon näkökulmasta turvapaikan muodolliset edellytykset täyttyvät silloin kun kasvokkain on kuka tahansa hädässä oleva ihminen!

Poliitikot voivat pohtia pakolaiskriisiä, mutta kirkko auttaa jokaista lähimmäistämme, jotka ovat samaa lihaa ja verta kuin me! Kirkko auttaa kaikkia kärsiviä, eikä erottele heitä heidän etnisen tai uskonnollisen taustansa mukaan!

Hädän hetkellä jokaisen ihminen kohdataan kirkossa samanarvoisena.

Hallinnon uudistuksesta

Kirkolliskokous hyväksyi vuosi sitten (25.11.2014) neljännessä täysistunnossaan hallintovaliokunnan mietinnön hiippakuntakeskeisestä hallintomallista. Kuluneen vuoden aikana kirkolliskokouksen päätöksestä saadut lausunnot osoittavat, että hiippakuntakeskeisyyden ja seurakuntien autonomian yhteensovittaminen on haasteellinen prosessi.

Ortodoksisen kirkkomme vanhan eli vuoden 1969 lain (8.8.1969/521) ensimmäisessä luvussa kirkon järjestysmuodon määrittelyssä oli maininta *”kirkkokunta jakautuu seurakuntiin”* (4 §). Vuoden 2006 laissa lause kuuluu *”ortodoksisen kirkon perusyksikkö on hiippakunta”* (10.11.2006/985/6 §).

Kuitenkin uudessakin laissa Suomen ortodoksisesta kirkosta hiippakuntahallintoa käsitellään yhden luvun (5) kolmessa pykälässä (39–41 §). Seurakunnan hallinnosta on saman lain kolmessa luvussa (6–8) pykälää (44–86 §) yhteensä 42.

Verotusoikeus ja juridinen oikeushenkilön asema on toistaiseksi Suomessa seurakunnilla. Tästä huolimatta kirkossa tarvitaan myös seurakuntien taloutta ja henkilöstöä ohjaavan, laajempaa kokonaisuutta arvioivan portaan hallintoa. Emme voi kirkossakaan olla näkemättä sitä, että nykyinen ja usein näpertelyyn kangastunut kunta- ja seurakuntahallinto on tiensä päässä.

Keskeinen osa seurakuntien toiminnan pitemmän tähtäimen suunnittelua on laissa (8 §) ja kirkkojärjestyksessä (13 §) annettu mahdollisuus yhteistoimintaan muiden seurakuntien kanssa. Tämä prosessi ei ole edennyt seurakuntien aloitteesta, mutta sitä on mahdollisuus edistää hiippakunnan piispan toimin ja nykyisenkin lainsäädännön raameissa.

Voimassa olevan lainsäädännön mukaan hiippakunnan piispa tarkastaa seurakunnat säännöllisesti ja tekee tarkastuksista pöytäkirjan suositukseineen. Tämän lisäksi piispa antaa vuosittain lokakuussa lausunnon seurakuntien tulevan kalenterivuoden budjetista sekä kolmivuosisista talous- ja toimintasuunnitelmista.

Sekä tarkastuksissa että toiminta- ja taloussuunnitelmissa käy selvästi ilmi se, että henkilöstö- ja kiinteistökulut muodostavat suurimman osan seurakuntien talousarviosta. Tästä syystä sekä työntekijäresurssien että kiinteistömäärän kriittinen arviointi on tulevaisuudessa välttämätöntä. Kuten on jo todettu: pienimmät seurakunnat eivät enää ole toimintakykyisiä.

Tämä arviointi voidaan nykyisen lainsäädännön mukaan tehdä hiippakunnissa. Toisin sanoen esimerkiksi papiston tarpeen seurakunnittain arvioi hiippakunnan piispa.

Hiippakunnan piispa arvioi kirkkojärjestyksen (100 §) mukaan tarkemmin sitä, missä määrin seurakunnissa on tarpeen siirtää osa-aikaisiin työsuhteisiin. Samoin kappeliseurakunnissa pää- tai sivutoimisista työntekijöistä (17 §) päättää selkeästi hiippakunnan piispa.

Toinen heti aloitettava hallinnon uudistus voisi olla se, että piispainkokous ryhtyy aktiivisesti toimenpiteisiin toimivien seurakuntakokonaisuuksien aikaansaamiseksi

Kirkolliskokoukseen enemmän hengellistä silmää

Arvoisat esipaimenet, hyvät isät, veljet ja sisaret!

Esitin kolme vuotta (28.11.2012) sitten kirkolliskokouksen päätösistunnossa ajatuksen siitä, että kirkolliskokouksen toimintaa kehitettäisiin kirkon perustehtäväksi kutsuttavan näyn pohtimiseen.

Haluan ennen kirkolliskokoustyöskentelyn alkamista palauttaa uudelleen mieliimme saman asian ortodoksisesta itseymmärryksestä, josta olen maininnut useasti aiemminkin kirkolliskokousten avauspuheenvuorossani.

Ortodoksisessa kirkolliskokouksessa suomalainen yhteiskunnallinen tai ajallisesti lyhyt perspektiivi eivät ole riittävä kallio päätösten perusteluiksi. Tarvitsemme asioihin ortodoksista näkökulmaa, sen ajatonta hengellistä silmää, kanonista kokemusta ja liturgista asennetta.

Ehkä hallinnon uudistuskin tarvitsee toteutuakseen jonkun muun kuin ”hallinnollisen” perspektiivin. Seurakunnan tai hiippakunnan ei tarvitse olla paikka, jossa kehitetään hallintoa yhteiskunnan muutosten mukaan. Eikö kirkon tehtävä ole pikemminkin hillitä yhteiskunnallisen kehityksen vaikutuksia ja punnita muutoksia aina suhteessa omaan traditioonsa?

Lain mukaan (20 §) kirkolliskokous hoitaa hengellisiä asioita ”*kirkon dogmien, kanonien ja muiden kirkollisten sääntöjen rajoissa*”. Kirkolliskokous asettaa (23 §) toimikaudekseen valiokunnat. Kirkkojärjestyksen mukaan (41 §) pysyviä valiokuntia ovat hallintovaliokunta, lakivaliokunta, sivistysvaliokunta, talousvaliokunta sekä tarkastusvaliokunta.

Käytännössä kirkolliskokous on keskittynyt pääasiassa talousasioiden käsittelyyn.

Valiokunnat voivat säilyä nimiltään entisellään, mutta niiden työskentelyä voitaisiin kehittää hallinto- ja talousasioiden sijaan esimerkiksi diakonian, koulutuksen ja viestinnän suunnittelemiseen ja linjaamiseen sekä pitemmän tähtäimen suunnitteluun.

Julistan näillä ajatuksilla Suomen ortodoksisen kirkon vuoden 2015 kirkolliskokouksen avatuksi ja toivotan sen työlle kaikkien Valamon pyhien esirukouksia ja siunausta.

6. Esityslistan hyväksyminen

Esityslista hyväksyttiin ([liite 1](#): Esityslista kirkolliskokouksen I täysistunto 23.11.2015).

7. Asia 1. Puheenjohtajiston ja sihteeristön sekä varapuheenjohtajien valinta

Kirkolliskokouksen puheenjohtajisto:

Puheenjohtaja arkkipiispa Leo

1. varapuheenjohtaja metropoliitta Ambrosius

2. varapuheenjohtaja metropoliitta Elia

Kirkolliskokous valitsee varapuheenjohtajiksi yhden papiston edustajan ja yhden maallikkoedustajan.

Kirkollishallitus on nimennyt vuoden 2015 kirkolliskokouksen sihteeriksi palvelukeskuksen lakimies Jari Rantalan.

Päätös

Esityksen mukaisesti ja varapuheenjohtajiksi valittiin rovasti Markku Salminen ja Ritva Bly.

8. Asia 2.

a) Kirkolliskokouksen esityslistan vahvistaminen

b) Asioiden käsittely valiokunnissa

Kirkollishallituksen esitys vuoden 2015 kirkolliskokouksen asialuetteloksi:

1. Puheenjohtajiston ja sihteeristön toteaminen sekä varapuheenjohtajien valitseminen
2. Kirkolliskokouksen esityslistan vahvistaminen ja asioiden käsittely valiokunnissa
3. Kirkolliskokouksen menojen kattaminen, päättäminen edustajien ja avustajien palkkioista
4. Kirkon keskusrahaston tilinpäätös ja tilintarkastuskertomus vuodelta 2014
5. Kirkon strategia vuosille 2016–2020, strategiatyöryhmän loppuraportti, yhteenveto strategian toteutumista mittaavasta kyselystä ja strategialausunnoista sekä diakonia- ja lähetystyön tehtävä
6. Keskusrahaston vuoden 2016 talousarvio sekä toiminta- ja taloussuunnitelma vuosille 2016–2018
7. Hiippakuntakeskeinen hallintomalli
8. Kirkollishallitukselle saapuneet aloitteet
 - kirkolliskokousedustaja Anja Lindströmin aloite
 - kirkolliskokousedustajien Matti Tolvasen ja Jyri Sarjaston aloite
9. Esitys kustannussäästöjen linjauksista
10. Iisalmen ortodoksisen seurakunnan anomus rahoitusjärjestelyistä

Tiedoksi

11. Vuoden 2014 kirkolliskokouksen päätökset ja jatkotoimet
12. Keskusrahaston ja seurakuntien yhteinen konsernilaskelma 2014 sekä Valamon ja Lintulan luostarin tilinpäätökset vuodelta 2014
13. Skiitta osakeyhtiön talousarvio 2016 ja suunnitelmavuodet 2017–2018

Päätös:

a) Kirkolliskokouksen esityslistan vahvistaminen

Esityslistaan tehtiin seuraavat muutokset:

Asiaan 12. Keskusrahaston ja seurakuntien yhteinen konsernilaskelma 2014 sekä Valamon ja Lintulan luostarin tilinpäätökset vuodelta 2014 sisällytetään myös Konevitsan ja Petsamon tilinpäätökset vuodelta 2014.

b) Asioiden käsittely valiokunnissa

Päätettiin lähettää asiat valiokuntiin seuraavasti:

Hallintovaliokunta: asiat 7 ja 8 (kirkolliskokousedustajien Matti Tolvasen ja Jyri Sarjaston aloite)

Lakivaliokunta: asiat 8 (kirkolliskokousedustaja Anja Lindströmin aloite) ja 10

Sivistysvaliokunta: asia 5

Talousvaliokunta: asiat 4, 6 ja 9

9. Asia 3. Kirkolliskokouksen menojen kattaminen; päättäminen edustajien ja avustajien palkkioista

Kirkollishallituksen esitys

Kirkollishallitus esittää kirkolliskokoukselle, että kirkolliskokouksen menot katetaan keskusrahaston varoista ja että edustajille, sihteeille ja avustajille suoritetaan palkkiot ja korvaukset seuraavasti:

1. Matkakorvaukset, päivärahat ja mahdollinen ylityö maksetaan toimihenkilöille kirkon työehtosopimuksen mukaan.

2. Edustajien ja avustajien majoitus sekä matkakorvaukset kokouspäivinä maksetaan suoraan kirkon varoista. Edustajat vastaavat mahdollisista puhelinkuluistaan itse. Palkkioina suoritetaan kokouspäiviltä puhemiehistölle 50 euroa ja muille kokousedustajille 40 euroa. Palkkion lisäksi kokousedustajille korvataan kokouksesta aiheutuneet todelliset ansionmenetykset.
3. Valiokuntien puheenjohtajille ja sihteereille maksetaan palkkiona 50 euroa kokouspäivältä.

Päätös

Päätettiin Varvara Merras-Häyrysen esityksestä (liite 2: Lähetekeskustelu 23.11.2015 Kirkolliskokouksen menojen kattaminen Varvara Merras-Häyrynen), että kokouspalkkioita ei makseta ja niihin varatut rahat ohjataan Filantropian joulupäästökeräykseen.

Kahvitauko klo 13.40–14.20.

10. Lähetekeskustelu

Anja Lindström käytti puheenvuoron asiaan ”4. Kirkon keskusrahaston tilinpäätös ja tilintarkastuskertomus vuodelta 2014”.

Tuovi Haikala käytti puheenvuoron asiaan ”5. Kirkon strategia vuosille 2016–2020, strategiatyöryhmän loppuraportti, yhteenveto strategian toteutumista mittaavasta kyselystä ja strategialausunnoista sekä diakonia- ja lähetystyön tehtävä” (liite 3: Lähetekeskustelu 23.11.2015 Kirkon strategia Tuovi Haikala).

Varvara Merras-Häyrynen käytti puheenvuoron asiaan ”5. Kirkon strategia vuosille 2016–2020, strategiatyöryhmän loppuraportti, yhteenveto strategian toteutumista mittaavasta kyselystä ja strategialausunnoista sekä diakonia- ja lähetystyön tehtävä” (liite 4: Lähetekeskustelu 23.11.2015 Kirkon strategia Varvara Merras-Häyrynen).

Mikael Sundkvist käytti puheenvuoron asiaan ”5. Kirkon strategia vuosille 2016–2020, strategiatyöryhmän loppuraportti, yhteenveto strategian toteutumista mittaavasta kyselystä ja strategialausunnoista sekä diakonia- ja lähetystyön tehtävä” (liite 5: Lähetekeskustelu 23.11.2015 Kirkon strategia Mikael Sundkvist).

Simo Haavisto käytti puheenvuoron asiaan ”5. Kirkon strategia vuosille 2016–2020, strategiatyöryhmän loppuraportti, yhteenveto strategian toteutumista mittaavasta kyselystä ja strategialausunnoista sekä diakonia- ja lähetystyön tehtävä” (liite 6: Lähetekeskustelu 23.11.2015 Kirkon strategia Simo Haavisto).

Markku Salminen käytti puheenvuoron asiaan ”6. Keskusrahaston vuoden 2016 talousarvio sekä toiminta- ja taloussuunnitelma vuosille 2016–2018”.

Arkkimandriitta Sergei käytti puheenvuoron asiaan ”6. Keskusrahaston vuoden 2016 talousarvio sekä toiminta- ja taloussuunnitelma vuosille 2016–2018” (liite 7: Lähetekeskustelu 23.11.2015 Budjetti 2016 Arkkimandriitta Sergei.pdf).

Veikko Halonen käytti puheenvuoron asiaan ”6. Keskusrahaston vuoden 2016 talousarvio sekä toiminta- ja taloussuunnitelma vuosille 2016–2018”.

Anja Lindström käytti puheenvuoron asiaan ”6. Keskusrahaston vuoden 2016 talousarvio sekä toiminta- ja taloussuunnitelma vuosille 2016–2018”.

Ritva Bly käytti puheenvuoron asiaan ”7. Hiippakuntakeskeinen hallintomalli” (liite 8: Lähete keskustelu 23.11.2015 Hiippakuntakeskeinen hallintomalli Ritva Bly)

Markku Toivanen käytti puheenvuoron asiaan ”7. Hiippakuntakeskeinen hallintomalli” (liite 9: Lähete keskustelu 23.11.2015 Hiippakuntakeskeinen hallintomalli Markku Toivanen)

Markku Salminen käytti puheenvuoron asiaan ”7. Hiippakuntakeskeinen hallintomalli”.

Mikael Sundkvist käytti puheenvuoron asiaan ”7. Hiippakuntakeskeinen hallintomalli” (liite 10: Lähete keskustelu 23.11.2015 Hiippakuntakeskeinen hallintomalli Mikael Sundkvist)

Ioannis Lampropoulos käytti puheenvuoron asiaan ”7. Hiippakuntakeskeinen hallintomalli” (liite 11: Lähete keskustelu 23.11.2015 Hiippakuntakeskeinen hallintomalli Ioannis Lampropoulos)

Anja Lindström käytti puheenvuoron asiaan ”7. Hiippakuntakeskeinen hallintomalli” (liite 12: Lähete keskustelu 23.11.2015 Hiippakuntakeskeinen hallintomalli Anja Lindström.pdf)

Hannu Hoskonen käytti puheenvuoron asiaan ”7. Hiippakuntakeskeinen hallintomalli”.

Simo Haavisto käytti puheenvuoron asiaan ”7. Hiippakuntakeskeinen hallintomalli” (liite 13: Lähete keskustelu 23.11.2015 Hiippakuntakeskeinen hallintomalli Simo Haavisto)

Mikko Junes käytti puheenvuoron asiaan ”7. Hiippakuntakeskeinen hallintomalli” (liite 14: Lähete keskustelu 23.11.2015 Hiippakuntakeskeinen hallintomalli Mikko Junes)

Tuovi Haikala käytti puheenvuoron asiaan ”7. Hiippakuntakeskeinen hallintomalli”.

Markku Salminen käytti puheenvuoron asiaan ”10. Iisalmen ortodoksisen seurakunnan anomus rahoitusjärjestelyistä”.

Ioannis Lampropoulos käytti puheenvuoron asiaan ”10. Iisalmen ortodoksisen seurakunnan anomus rahoitusjärjestelyistä”.

11. Projektipäällikkö Minna Raskun puheenvuoro kirkkopäivistä 2015

Minna Rasku esitteli kirkolliskokousedustajille Lappeenrannan kirkkopäivien palautekyselyn tuloksia (liite 15).

12. Päätös seuraavan täysistunnon ajankohdasta

Toinen täysistunto pidetään tiistaina 24. marraskuuta 2015 klo 11.00

13. Ilmoitusasiat

Ei ilmoitusasioita.

14. Istunnon päättäminen

Arkkipiispa päätti I täysistunnon klo 16.00

Kirkolliskokouksen toinen täysistunto 24. marraskuuta 2015 klo 11–11.15

1. Alkurukous

Alkurukouksena laulettiin Jumalansynnyttäjän temppeliintuomisen tropari. Puheenjohtajana toiminut metropoliitta **Ambrosius** avasi II täysistunnon.

2. Läsnäolijoiden toteaminen

Kirkolliskokouksen sihteeri Jari Rantala toimitti nimenhuudon. Todettiin, että kaikki edustajat itse tai varaedustajan toimesta olivat paikalla.

3. Esityslistan hyväksyminen

Esityslista hyväksyttiin (liite 16: Esityslista kirkolliskokouksen II täysistunto 24.11.2015).

4. I käsittely

Lakivaliokunta

8. Kirkollishallitukselle saapuneet aloitteet

- kirkolliskokousedustaja Anja Lindströmin aloite. Asia pantiin pöydälle.

10. Iisalmen ortodoksisen seurakunnan anomus rahoitusjärjestelyistä. Asia pantiin pöydälle.

Talousvaliokunta

4. Kirkon keskusrahaston tilinpäätös ja tilintarkastuskertomus vuodelta 2014. Asia pantiin pöydälle.

Hallintovaliokunta

8. Kirkollishallitukselle saapuneet aloitteet

- kirkolliskokousedustajien Matti Tolvasen ja Jyri Sarjaston aloite. Asia pantiin pöydälle.

5. Päätös seuraavan täysistunnon ajankohdasta

Kolmas täysistunto päätettiin pitää 24.11. klo 16.00

6. Ilmoitusasiat

Ei ollut.

7. Istunnon päättäminen

Puheenjohtaja päätti täysistunnon klo 11.15.

Kirkolliskokouksen kolmas täysistunto 24. marraskuuta 2015 klo 16–16.38

1. Alkurukous

Alkurukouksena laulettiin Jumalansynnyttäjän temppeliintuomisen tropari. Puheenjohtajana toiminut metropoliitta **Elia** avasi III täysistunnon.

2. Läsnäolijoiden toteaminen

Kirkolliskokouksen sihteeri Jari Rantala toimitti nimenhuudon. Todettiin, että kaikki edustajat itse tai varaedustajan toimesta olivat paikalla.

3. Esityslistan hyväksyminen

Esityslista hyväksyttiin (liite 17: Esityslista kirkolliskokouksen III täysistunto 24.11.2015).

4. Ensimmäinen käsittely

Sivistysvaliokunta

5. Kirkon strategia vuosille 2016–2020, strategiatyöryhmän loppuraportti, yhteenveto strategian toteutumista mittaavasta kyselystä ja strategialausunnoista sekä diakonia- ja lähetystyön tehtävä. Asia pantiin pöydälle.

Talousvaliokunta

6. Keskusrahaston vuoden 2016 talousarvio sekä toiminta- ja taloussuunnitelma vuosille 2016–2018. Asia pantiin pöydälle.

Hallintovaliokunta

7. Hiippakuntakeskeinen hallintomalli. Asia pantiin pöydälle.

5. Toinen käsittely

Asia 8. Kirkollishallitukselle saapuneet aloitteet - kirkolliskokousedustaja Anja Lindströmin aloite

Lakivaliokunnan mietintö

Päätösesitys

Kirkollishallituksen esityksen mukaisesti lakivaliokunta esittää aloitteen hylkäämistä ja siirtämistä piispainkokouksen harkintaan.

Päätöksen perustelut:

Kirkolliskokousedustaja Anja Lindström esittää, että kirkolliskokous määrittää kirkon kanonisen jäsenyyden ja kirkon institutionaalisen jäsenyyden välisen riippuvuuden. Aloitteessaan Lindström toteaa, että koska kyse on kirkon kanonisesta jäsenyydestä, määrittämisestä pyydetään piispainkokouksen lausunto. Kirkon jäsenmaksun periminen verotuksen kautta tai siitä vapauttaminen perustuvat lakiin ortodoksisesta kirkosta (2006/985) ja sen 77 ja 78§:n. Mikäli kirkon jäsenyyttä tulkitaan laueammin kuin ortodoksisesta kirkosta annetun lain 3§:ssä on säädetty, tulkinta on jätettävä piispainkokouksen tehtäväksi.

23. marraskuuta 2015

Matti Tolvanen
Lakivaliokunnan puheenjohtaja

Mikko Sidoroff
Sihteeri

Päätös:

Hyväksyttiin lakivaliokunnan mietinnön mukaisesti.

Asia 10. Iisalmen ortodoksisen seurakunnan anomus rahoitusjärjestelyistä

Lakivaliokunnan mietintö

Päätösesitys

Lakivaliokunta esittää, että kirkolliskokous hylkää Iisalmen seurakunnan kirkollishallitukselle osoittaman avustusanomuksen.

Päätöksen perustelut

Laki ortodoksisesta kirkosta 37§

Kirkon keskusrahasto

Kirkon keskusrahasto on kirkon yhteinen rahasto, jonka tuloja käytetään kirkolliskokouksen vahvistaman talousarvion rajoissa:

- 1) kirkon yhteisen hallinnon menoihin;
- 2) hiihtakuntien menoihin;
- 3) muiden kirkon yhteisten tehtävien hoitamiseen;
- 4) eläkkeisiin ja perhe-eläkkeisiin;
- 5) seurakuntien, luostareiden ja kirkon tehtävää edistävien yhteisöjen tukemiseen; sekä
- 6) muiden lakiin ja sitoumuksiin perustuvien kirkon menojen suorittamiseen.

Kirkon talouden hoidosta sekä kirkon kirjanpidosta ja tilintarkastuksesta säädetään kirkkojärjestyksessä.

Laki ortodoksisesta kirkosta mahdollistaa sen, että kirkko voi tukea seurakuntia keskusrahaston kautta. Periaatteellisella tasolla lakivaliokunta pitää ongelmallisena sitä, että kirkon yhteistä varallisuutta käytetään yksittäisen seurakunnan sijoitustoiminnasta syntyneiden tappioiden kattamiseen. Iisalmen seurakunta on takausvastuun kautta taloudellisessa vastuussa Artos oy:n konkurssipesän velkojille. Asian selvittäminen on kesken. Tutkintapyyntöjä on tehty useita eri tahoja kohtaan. Avustusanomuksen yhteydessä ei ole selvitetty voidaanko takaukset muuttaa pitkäaikaiseksi lainaksi rahoituslaitokselta. Seurakunnan harkittavaksi tulee myös kysymys vahingonkorvauskanteiden nostamisesta, mikäli tutkintapyyntöjen nojalla tehdyt selvitykset tuovat esiin laiminlyöntejä tai toimivaltuuksien ylittämisiä. Kysymys oikeudenkäyntikuluvastuusta ratkaistaan siinä vaiheessa kun oikeudessa annetaan päätös mahdollisiin vahingonkorvauskanteisiin.

23. marraskuuta 2015

Matti Tolvanen
Lakivaliokunnan puheenjohtaja

Mikko Sidoroff
Sihteeri

Päätös:

Hyväksyttiin lakivaliokunnan mietinnön mukaisesti.

Asia 4. Kirkon keskusrahaston tilinpäätös ja tilintarkastuskertomus vuodelta 2014

Talousvaliokunnan mietintö

Päätösesitys

Talousvaliokunta esittää, että kirkolliskokous vahvistaa kirkon keskusrahaston vuoden 2014 tilinpäätöksen ja tilintarkastuskertomuksen. Tilinpäätöksen ylijäämä on 567 247,19 euroa. Talousvaliokunta esittää, että kirkollishallituksen esityksestä poiketen ylijäämästä 500 000 euroa kirjataan kiinteistörahastoon ja loput 67 247,19 euroa edellisten tilikausien ylijäämä/alijäämätilille.

Päätöksen perustelut

Talousvaliokunta toteaa, että kirkon talous on vakaa. Toimintakate valtionavulla oikaistuna riittää kattamaan sekä tilikauden poistot että lainan lyhennykset.

Talousvaliokunta toteaa, että budjetissa on pysytty hyvin. Myös sitovuustasoja on pääsääntöisesti noudatettu. Vain muutamilla kustannuspaikoilla on ollut yli 10 % ylityksiä. Valiokunta edellyttää, että jatkossa kaikki sitovuustason ylittävät talousarvion ja tilinpäätöksen väliset erot saavat tilinpäätöksessä selvityksen.

Valiokunta toteaa edelleen, että kiinteistöjen poistopohjana käytetty verotusarvo ei vastaa käypää arvoa, ja tämä johtaa liian pieniin poistoihin. Siten varoja ei kerry riittävästi, jotta voitaisiin varautua kiinteistöjen peruskorjauksiin.

Talousvaliokunnan esittämä ylijäämän siirtäminen kiinteistörahastoon on varautumista seminaarirakennuksen peruskorjaukseen.

Talousvaliokunta sai käyttöönsä Petsamon ja Konevitsan luostarien tilinpäätökset vuodelta 2014.

24. marraskuuta 2015

Markku Salminen

Talousvaliokunnan puheenjohtaja

Elsi Takala

Sihteeri

Päätös:

Hyväksyttiin talousvaliokunnan mietinnön mukaisesti.

Asia 8. Kirkollishallitukselle saapuneet aloitteet

- kirkolliskokousedustajien Matti Tolvasen ja Jyri Sarjaston aloite

Hallintovaliokunnan mietintö

Valiokunta pyysi ja sai lausunnon lakivaliokunnalta. Valiokunta pyysi lausuntoa piispainkokoukselta.

Lakivaliokunnan lausunto

Kirkolliskokousaloite liittyy kirkollishallituksen aiempaan päätöksen kasvattaa hiippakunnan roolia lainsäädäntömuutoksia tekemällä. Kirkollishallitus ei esitä nyt kirkolliskokoukselle lainsäädäntömuutoksia, jotka liittyvät hiippakunnan verotusoikeuteen. Tästä syystä Sarjaston ja Tolvasen esitys ei ole enää ajankohtainen eikä lakivaliokunta ota kantaa millä mallilla verotusoikeus olisi siirrettävissä hiippakunnalle.

23. marraskuuta 2015

Matti Tolvanen
Lakivaliokunnan puheenjohtaja

Mikko Sidoroff
Sihteeri

Päätösesitys

Hallintovaliokunta yhtyy kirkollishallituksen esitykseen, että aloite hylätään.

Päätöksen perustelut

Kirkolliskokousaloite liittyy kirkollishallituksen aiempaan päätökseen kasvattaa hiippakunnan roolia lainsäädäntömuutoksia tekemällä. Kirkollishallitus ei esittänyt tälle kirkolliskokoukselle lainsäädäntömuutoksia, jotka liittyvät hiippakunnan verotusoikeuteen. Tästä syystä Sarjaston ja Tolvasen esitys ei ole enää ajankohtainen.

Hallintovaliokunta katsoo, että hiippakuntarajojen muuttaminen ei ole nyt ajankohtaista. Püspainkokous on todennut kokouksessaan 13.5.2014, että hiippakuntajakoa voidaan arvioida sen jälkeen, kun seurakuntien hallinnollinen ja taloudellinen arviointi on tehty.

24. marraskuuta 2015

Ritva Bly
Hallintovaliokunnan puheenjohtaja

Aila Koivisto
Sihteeri

Päätös

Hyväksyttiin hallintovaliokunnan mietinnön mukaisesti.

6. Päätös seuraavan täysistunnon ajankohdasta

Neljäs täysistunto päätettiin pitää keskiviikkona 25.11.2015 klo 9.00

7. Ilmoitusasiat

Ei ollut.

8. Istunnon päättäminen

Puheenjohtaja päätti täysistunnon klo 16.38

Kirkolliskokouksen neljäs täysistunto 25. marraskuuta 2015 klo 9.00–9.55.

1. Alkurukous

Alkurukouksena laulettiin ”Taivaallinen Kuningas”. Puheenjohtajana toiminut rovasti **Markku Salminen** avasi IV täysistunnon.

2. Läsnäolijoiden toteaminen

Kirkolliskokouksen sihteeri Jari Rantala toimitti nimenhuudon. Todettiin, että kaikki edustajat itse tai varaedustajan toimesta olivat paikalla.

3. Esityslistan hyväksyminen

Esityslista hyväksyttiin (liite 18: Esityslista kirkolliskokouksen IV täysistunto 25.11.2015).

4. Ensimmäinen käsittely

Talousvaliokunta

Asia 9. Esitys kustannussäästöjen linjauksista. Asia pantiin pöydälle.

5. Toinen käsittely

Asia 5. Kirkon strategia vuosille 2016-2020, strategiatyöryhmän loppuraportti, yhteenveto strategian toteutumista mittaavasta kyselystä ja strategialausunnoista sekä diakonia- ja lähetystyön tehtävä

Sivistysvaliokunnan mietintö

Valiokuntien lausunnot

Valiokunta pyysi lausunnot hallinto- ja talousvaliokunnilta. Valiokuntien lausunnot ovat tämän mietinnön liitteinä.

Päätösesitys

Sivistysvaliokunta esittää, että kirkolliskokous hyväksyy kirkon strategian vuosille 2016-2020 otsikolla Kirkon tavoite- ja toimintasuunnitelma vuosille 2016-2020 alla olevassa muodossa sekä liitteenä olevan kirkon diakonia- ja lähetystyön kehittämissuunnitelman 2016-2020.

Kirkon tavoite- ja toimintasuunnitelma vuosille 2016–2020
”Rukoileva ja läsnäoleva kasvun kirkko”

Edellisen strategian analyysiosassa esitetyt yhteiskunnalliset trendit vaikuttavat edelleen.

Yhteiskunnallisessa keskustelussa ovat yleistyneet vaatimukset kirkon sulkemiseksi pois julkisesta tilasta. Myös uskonnollisuuden toteutumisen tavat ovat muuttuneet (yksilöllistyminen, organisoituneen uskonnollisuuden torjunta). Haasteena on myös väestön keskittyminen kasvukeskuksiin.

Alkavan viisivuotiskauden keskeisin tavoite on vahvistaa yhteisöllisyyttä, tavoittaa ja aktivoida entistä useampia kirkon jäseniä ja sitouttaa heidät kirkon toimintaan. Tämä edellyttää entistä osallistavampien toimintamuotojen kehittämistä.

Samalla on:

- turvattava kirkon palvelut koko maassa
- lisättävä osallistumista jumalanpalveluksiin ja pyhiin toimituksiin
- vahvistettava kirkon myönteistä julkisuuskuvaa

Visio – Kirkko on rukoileva ja läsnäoleva kasvun yhteisö, jossa

- tuetaan ihmisten hengellistä kasvua
- pidetään esillä kirkon arvoja ja toimitaan niiden mukaisesti
- kannetaan vastuuta lähimmäisistä paikallisesti ja maailmanlaajuisesti
- luodaan uusia, nykyihmisiä sitouttavia ja yhteisöä vahvistavia toimintatapoja
- jaetaan osaamista, voimavaroja ja tehtäviä

Päälinjaukset

1. Aktiivinen jumalanpalveluselämä, jäsenyyden ja identiteetin vahvistaminen – kirkon lähetystehtävä

Jumalanpalvelukset ovat kirkon ydin. Jumalanpalvelusten toimittaminen on kirkon keskeisin työ kaikkialla. Kaikilla kirkon jäsenillä koko maassa tulee olla mahdollisuus saada osallistua jumalanpalveluselämään ja kirkon toimintaan.

Aikuiskasvatusta uudistamalla tavoitellaan entistä laajempaa aktiivisuutta. Toimintoja kehitettäessä huomioidaan kirkon jäsenten odotukset, ihmisten sitoutumistavoissa tapahtuneet muutokset (projektimaisuus vs. säännölliset tapahtumat) ja työelämän ajankäytölle asettamat rajoitukset.

Kirkkoon liittyvien sitouttamiseen sekä maahanmuuttajien ja passiivisten jäsenten aktivointiin ja osallistamiseen kiinnitetään erityistä huomiota.

Ortodoksiset kirkolliset järjestöt tukevat kirkon tavoite- ja toimintasuunnitelman sekä perustoimintojen toteutumista yhteistyössä seurakuntien kanssa.

Luostareiden toimintaa ja merkitystä kaikille avoimina ortodoksisen uskon, hengellisen ja liturgisen elämän sekä kulttuurin keskuksina tuetaan.

Kirkkotaiteen opetusta ja luovaa työtä tuetaan kirkon kulttuuriperintöstrategian mukaisesti.

Kirkko toimii aktiivisesti ortodoksisten kirkkojen välisessä yhteistyössä. Ekumeenisessa työssä kirkko on mukana sekä paikallisesti, valtakunnallisesti että kansainvälisesti.

Kirkon viestinnän tulee tukea kirkon vahvuuksien julkista näkyvyyttä. Sen tehtävänä on viestittää arvostavalla tavalla kirkon jäsenille ja yhteiskunnalle ortodoksisen kirkon rikkaasta perinteestä sekä kirkon tarjoamista vastauksista ja vaihtoehtoista kiireisen ja vaativan elämän vastapainona.

2. Lähimmäisvastuu ja eettinen toiminta – kirkon diakoninen tehtävä

Kirkon yhteisöllisyys kiteytyy liturgisessa elämässä ja jatkuu sen ulkopuolella lähimmäisen rakkautena ja diakonisena palveluna. Kirkko kantaa vastuuta ihmisistä lähellä ja kaukana. Kirkossa tarjotaan sielunhoitoa ja tukea sitä tarvitseville. Kirkko kantaa yhteiskuntavastuunsa ja ottaa julkisessa keskustelussa kantaa arvojensa mukaisesti oikeudenmukaisuuden ja lähimmäisenrakkauden puolesta.

Diakoniatyössä aineellinen ja hengellinen apu kohdistetaan niin kotimaassa kuin maailmanlaajuisestikin erityisesti eniten tarvitseville ja niille, jotka ovat jääneet avustujajärjestelmien ulkopuolelle tai eivät saa

riittävästi apua. Suunnitelmakaudella etenkin turvapaikanhakijat ja pakolaiset muodostavat yhden diakoniatyön keskeisistä kohderyhmistä.

Mittaviin diakoniatyön haasteisiin vastaa diakonia- ja lähetystyön kehittämissuunnitelma, jonka toteutukseen varataan riittävät resurssit.

3. Uudistuminen ja kehittyminen – kirkon kasvatuksellinen tehtävä

Lasten ja nuorten kohtaaminen ja aktivoiminen kirkon toimintaan on olennaisen tärkeää. Oman uskonnonopetuksen järjestäminen koulussa on vahvassa muutoksessa. Kirkon tulee omalta osaltaan järjestää systemaattista lasten ja nuorten uskonnollista kasvatusta etenkin siellä, missä oman uskonnon opetus ei toteudu toivotulla tavalla. Kodin ja kirkon yhteinen kasvatusvastuu on tiedostettava ja kirkollista perhetyötä on järjestettävä.

Kirkon vapaaehtoistyö tarvitsee uusien muotojen etsimistä ja vapaaehtoisten osaamisen kehittämistä.

Kirkon tehtävän toteuttamisessa korostuvat koulutus, kasvatus ja valmennus.

Teologikoulutus ja muu kirkollinen koulutus tulee säilyttää tasokkaana ja siihen tulee ohjata riittävästi resursseja.

Henkilöstön ja johtajuuden osaamista tulee lisätä. Esimieskoulutuksen ja muun täydennyskoulutuksen lisäksi uudistetaan toimintakulttuuria sekä palvelevaa asennetta ja kehitetään työyhteisöjä. Lisäksi hyödynnetään mentorointia ja työnohjausta sekä seurataan työhyvinvoinnin tasoa säännöllisesti. Kirkosta rakennetaan avoin ja vetovoimainen työpaikka.

4. Resurssit

Kirkon organisaation kehittämisen tavoitteena on resurssien tarkoituksenmukainen käyttö ja kestävä talous. Seurakuntien resursseja tulee käyttää pikemminkin toimintaan kuin rakennuksiin.

Kaikilla toiminnan tasoilla eli keskushallinnossa, hiippakunnissa ja seurakunnissa sekä kirkon järjestöjen ja muiden toimijoiden kesken jaetaan osaamista sekä voimavaroja. Päällekkäisiä toimintoja karsitaan ja haetaan yhteistyömuotoja.

Toimeenpano, seuranta ja arviointi

Jokainen seurakunta, luostari ja kirkollinen toimija kartoittaa suunnitelmakauden aikana seurakuntalaisten / jäsenistön / asiakkaiden odotuksia toiminnasta ja laatii oman toimintaohjelman, joka pohjautuu koko kirkon tavoite- ja toimintasuunnitelmaan ja jossa on huomioitu seurakuntalaisten tarpeet ja odotukset sekä seurakunnan / toimijan tilanne ja resurssit. Toimintaohjelmassa tulee hyödyntää yhteistyötä lähiseurakuntien ja muiden kirkollisten toimijoiden kanssa.

Tavoite- ja toimintasuunnitelman toimeenpanoa ohjaa kukin hiippakunta omalla alueellaan. Toimeenpanon toteutumista seurataan hiippakunnissa niiden laatimien suunnitelmien mukaisesti. Koko kirkon tasolla tavoite- ja toimintasuunnitelman toteutumista seurataan laajahkolla kyselyllä, joka toteutetaan suunnitelmakauden kolmantena vuotena. Tuloksista raportoidaan kirkolliskokoukselle. Seurakunnat arvioivat omaa toimintaansa vuosittain ja toteuttavat tuloksista nousevia, keskeisimpiä kehitystehtäviä.

Kirkon keskushallinnon palvelualueet vastaavat eri osasuunnitelmien laatimisesta ja päivityksestä uuden tavoite- ja toimintasuunnitelman mukaisiksi (diakonia ja lähetys, viestintä ja julkaisut, kasvatus, kulttuuriperintö ja kiinteistötoimi).

Seurakunnat jäsentävät vuosikertomukset tavoite- ja toimintasuunnitelman tavoitteiden mukaisiksi. Strategian mukaisen toiminnan tulee olla yhtenä kriteerinä päätettäessä seurakuntien toiminta-, peruskorjaus- ym. avustuksista.

Kirkolliskokoukselle esitetään vuosittain graafisessa muodossa keskeistä vertailevaa tilastotietoa kirkon jäsenistön kehityksestä (kastetut, vihityt, liittyneet, eronneet). Materiaalin tuottaa kirkon rekisteripalvelut. Tutkitaan mahdollisuus yhteisen kalenterijärjestelmän luomisesta siten, että sen avulla saadaan tiedot esimerkiksi ehtoollisella kävijöiden ja katumuksen sakramenttiin osallistujien määrästä.

Kirkon säännölliset työhyvinvointikyselyt mittaavat työyhteisön tilaa ja toimintaa. Tuloksista raportoidaan kirkolliskokoukselle ja tulokset käsitellään hiippakunnittain.

Päätösehdotuksen perustelut

Sivistysvaliokunta katsoo, että strategialuonnos on laadittu kirkolliskokouksen ohjeistuksen mukaisesti.

Sivistysvaliokunta on kuitenkin halunnut selkiyttää ja tiivistää strategialuonnoksen tekstiä. Keskeisiä toimintalinjoja on tekstissä jäsenelty uudelleen. Lisäksi sivistysvaliokunta on korvannut strategia-nimen tavoite- ja toimintasuunnitelmalla. Strategia-sana on liike-elämän ja sodankäynnin terminologiaa, ja valiokunnan mielestä tavoite- ja toimintasuunnitelma -nimike soveltuu paremmin kirkon käyttöön.

Sivistysvaliokunta on kuullut asiassa Tuovi Haikalaa, Sirpa Korialaa ja Sirpa Okulovia.

Sivistysvaliokunta merkitsee tiedoksi strategiatyöryhmän loppuraportin ja yhteenvedon strategian toteutumista mittaavasta kyselystä.

Sivistysvaliokunta haluaa kiittää strategian seurantatyöryhmää, kaikkia strategian arviointiin ja kehittämiseen osallistuneita sekä uuden strategialuonnoksen valmistellutta työryhmää.

Sivistysvaliokunnan mielestä strategialuonnoksessa mainitut kirkon tehtävä ja pysyvät arvot muodostavat muuttumattoman perustan kirkon tavoite- ja toimintasuunnitelmalle. Tehtävä, arvot ja strategiatyöskentelyn taustaa kuvaava osa on tästä syystä jätetty pois varsinaisesta tavoite- ja toimintasuunnitelmasta, johon on jätetty ainoastaan kirkon visio ja toiminnan päälinjaukset. Tehtävä ja arvot tulevat kuitenkin esille mm. kirkon nettisivuilla julkaistavan tavoite- ja toimintasuunnitelman yhteydessä.

Tavoite- ja toimintasuunnitelma on näky ja yhteinen suunta, jonka kirkko antaa. Sen toimeenpanosta vastaavat hiippa- ja seurakunnat.

24. marraskuuta 2015

Maria Lampinen
Sivistysvaliokunnan puheenjohtaja

Kimmo Kallinen
Sihteeri

Kirkon diakonia- ja lähetystyön kehittämissuunnitelma 2016–2020

Kirkko julistaa ilosanomaa Kristuksesta, opettaa ja kantaa vastuuta koko luomakunnasta. (Kirkon tehtävä, Tavoite- ja toimintasuunnitelma 2016–2020)

Ortodoksisen kirkon kirkkojärjestyksen (174/2006) 10 §:n mukaan hiippakuntien, seurakuntien ja kirkon jäsenten tulee harjoittaa kristilliseen elämäntähtäykseen perustuvan avun antamista erityisesti niille, joiden tarve on suurin ja joita ei muulla tavoin auteta.

Kirkon diakonia- ja lähetystyö kuuluu jokaisen seurakunnan perustehtävään.

Sana diakonia tarkoittaa palvelemista. Se on kirkon ammatillinen työmuoto ja samalla jokaiselle kristitylle kuuluva arjen asenne lähimmäistä kohtaan.

Kirkko kantaa vastuuta lähimmäisestä. Vastuunkanto on osa kristillistä elämää. Jokainen ihminen on kristitylle lähimmäinen, koska jokainen ihminen on luotu Jumalan kuvaksi.

Veljet, mitä hyötyä siitä on, jos joku sanoo uskovansa mutta häneltä puuttuvat teot? Ei kai usko silloin voi pelastaa häntä? Jos veljenne tai sisarenne ovat vailla vaatteita ja jokapäiväistä ravintoa, niin turha teidän on sanoa: "Menkää rauhassa, pitäkää itsenne lämpimänä ja syökää hyvin", jos ette anna heille mitä he elääkseen tarvitsevat. Näin on uskonkin laita. Yksinään, ilman tekoja, se on kuollut. (Jaak.2:14–17)

Kirkko on avoin yhteisö, joka tavoittelee ihmisiä yhteyteensä pelastavalla ilosanomallaan ylösnousseesta Kristuksesta.

"Te olette maailman valo. Ei kaupunki voi pysyä kätkössä, jos se on ylhäällä vuorella. Eikä lamppua, kun se sytytetään, panna vakan alle, vaan lampunjalkaan. Siitä sen valo loistaa kaikille huoneessa oleville. Näin loistakoon teidänkin valonne ihmisille, jotta he näkisivät teidän hyvät tekonne ja ylistäisivät Isää, joka on taivaissa. (Matt.5:14–16)

Tavoitetila

Jokainen seurakunta on aktiivinen diakonia- ja lähetystyön toimija ja kirkko tukee seurakuntia näissä tehtävissä. Aineellinen ja hengellinen apu kohdistetaan niin kotimaassa kuin maailmanlaajuisestikin erityisesti eniten tarvitseville ja niille, jotka ovat jääneet avustusjärjestelmien ulkopuolelle tai eivät saa riittävästi apua. Jokainen seurakunta toteuttaa diakonian perustehtävää resurssiensa mukaan.

Diakonia- ja lähetystyön arvostus näkyy seurakuntien ja kirkon hengellisten, toiminnallisten ja taloudellisten resurssien kohdentamisessa. Diakonia- ja lähetystyön toteutuksessa seurakunta hyödyntää yhteistyötä lähiseurakuntien, kirkon järjestöjen, kansainvälisten avustusjärjestöjen ja muiden asiantuntijatoimijoiden kanssa. Seurakunnat tekevät hiippakuntatasolla joustavasti yhteistyötä, jakavat osaamistaan ja kokemuksiaan hyvien käytäntöjen levittämiseksi.

Kirkon diakonia- ja lähetystyön periaatteet

Kirkon lähetys- ja diakoniatyö pohjautuvat kirkon olemukseen ja kristilliseen identiteettiin, ja niillä on erilaisia ilmenemismuotoja käytännön elämässä. Eettisten periaatteiden mukaisesti kirkko kunnioittaa eri vakaumuksia ja edistää uskonnollista elintilaa yhteiskunnassa.

Diakoniatyössä autetaan lähimmäistä riippumatta etnisestä taustasta, uskonnollisesta vakaumuksesta tai muista henkilökohtaisista ominaisuuksista. Kirkon diakoniatyöhön liittyy aina hengellinen ulottuvuus. Diakoniatyö on kanssakulkemista, arjen elämän tukemista sekä henkisen, hengellisen ja aineellisen tuen antamista.

Kirkon lähetystyö pitää kirkon sanomaa esillä ja kaikille tavoitettavana sekä kunnioittaa ihmisen hengellistä vapautta.

Kirkon ulkomaan diakonia- ja lähetystyötä toteutetaan Suomen paikalliskirkossa ja ulkomailla yhteistyössä muiden ortodoksisten paikalliskirkkojen kanssa.

Kirkon johto pitää aktiivisesti esillä diakonia- ja lähetystehtävää ja samalla vahvistaa sitä koko kirkossa.

Kirkon keskushallinnon palvelualueet yhdessä hiippakuntien kanssa tukevat seurakuntien diakonia- ja lähetystehtävää.

Diakonia- ja lähetystyön toteutuksessa näkyy seurakuntien monimuotoisuus ja paikallisuus. Jaettu asiantuntijuus on keskeinen toimintaperiaate käytännön diakoniatyössä. Lähetystyössä kirkko on ensisijainen asiantuntija.

Diakonia- ja lähetystyön kehittämissuunnitelma paikallistasolla – kuinka tavoitteeseen päästään? (Kirkon tavoite- ja toimintasuunnitelma 2016–2020)

Kirkon diakonia- ja lähetystyön ydinsanoman sisäistämisen lähtökohtana on asennemuutos yksilöiden, yhteisöjen ja hallinnon tasolla. Tässä muutoksessa keskeinen rooli on kirkon johdolla ja työntekijöillä.

Seurakunnissa diakonia- ja lähetystyön keskeiset tarpeet ja paikalliset ammatilliset diakoniatyötä tukevat verkostot selvitetään tarvekartoituksella vuoden 2016 aikana. Kirkon keskushallinnon palvelualueet tukevat seurakuntia kartoituksen suunnittelussa ja toteuttamisessa (mm. laatimalla ohjeen seurakunnille paikallisten diakonia- ja lähetystyön tarpeiden kartoittamisesta).

Tarvekartoituksen nojalla seurakunnat päättävät oman yhteisönsä diakonia- ja lähetystyön painopisteistä ja tekevät toimenpidesuunnitelman (integroitu toiminnan, talouden ja aikataulun suunnittelu). Kartoituksessa kerätään seurakuntien hyviä käytäntöjä jaettavaksi koko kirkon käyttöön. Samassa yhteydessä rekrytoidaan aktiivisesti vapaaehtoisia mukaan toimintaan ja tunnistetaan seurakunnista löytyvää vapaaehtois pohjaista ammatillista asiantuntijuutta. Seurakuntien diakonia- ja lähetystyön vapaaehtoiset koulutetaan tehtävänsä, ja seurakunta kantaa vastuuta heidän jaksamisestaan tehtävässään.

Tavoitteena on paikallisesti toimivan mallin rakentaminen, joka on toteuttamiskelpoinen ottaen huomioon seurakunnan työntekijät, vapaaehtoiset, kirkolliset toimijat (Valamon opisto, Ortodoksinen seminaari, Ortodoksisen kirkon kansainvälinen diakonia ja lähetystyö Filantropia ry, Pyhien Sergein ja Hermanin Veljeskunta ry, Ortodoksisten Nuorten Liitto ry ja muut järjestöt), ekumeeniset ja sosiaalialan verkostot ja muut resurssit.

Kirkon keskushallinnon vastuulla on, että diakonia- ja lähetystyön johtaminen ja vapaaehtoisten ohjaaminen sisällytetään kirkon työntekijöiden taitoihin esimerkiksi osana kirkon omia opintoja.

Sivistysvaliokunnalle Hallintovaliokunnan lausunto

Asia 5. Kirkon strategia vuosille 2016 – 2020, strategiatyöryhmän loppuraportti, yhteenvedo strategian toteutumista mittaavasta kyselystä ja strategialausunnoista sekä diakonia- ja lähetystyön tehtävä

Sivistysvaliokunta on pyytänyt lausuntoa hallintovaliokunnalta asiassa 5. Lausunnossa on pyydetty hallintovaliokunnan näkemystä siitä, miten strategialuonnoksen kohdassa '3.1 Visio – Kirkko on rukoileva ja läsnäoleva kasvunyhteisö' esitettyjä alakohtia voisi terävöittää nykyistä konkreettisemmiksi.

Hallintovaliokunta esittää lausuntonaan seuraavaa:

Hallinnon näkökulmasta esitettyjä alakohtia ei voida terävöittää nykyistä konkreettisemmiksi hallinnon perusteella, vaan kohdat ovat sisällöllisiä tavoitteita. Hallinnon keinot rajoittuvat näiden tavoitteiden saavuttamiseen.

23. marraskuuta 2015

Ritva Bly
Hallintovaliokunnan puheenjohtaja

Aila Koivisto
Sihteeri

Sivistysvaliokunnalle Talousvaliokunnan lausunto

Talousvaliokunta on käsitellyt sivistysvaliokunnan lausuntopyynnön asiassa 5. Valiokunta keskusteli erityisesti strategian kohdasta 3.3.4 'Resurssien tarkoituksenmukainen käyttö' sekä pohti strategian toimeenpanoon, seurantaan ja arviointiin liittyviä asioita.

Resurssien tarkoituksenmukaiseen käyttöön liittyen valiokunta listasi seuraavia asioita:

- seurakuntien resursseja tulee käyttää pikemminkin toimintaan kuin rakennuksiin. Omien tilojen sijasta on pohdittava lainatilojen ja vuokratilojen käyttöä. Organisoitujen kirkkokyydit voivat helpottaa seurakuntalaisten osallistumista haja-asutusalueilla.
- verkottumisen edistämiseksi ja matkakulujen vähentämiseksi on lisättävä sähköisen viestinnän käyttöä. Esimerkiksi video- ja puhelinkokoukset voivat nopeuttaa ja parantaa tiedonkulkua. Tämä tulee ottaa huomioon niin seurakuntien, hiippakuntien kuin koko kirkon tasolla.
- vapaaehtoistyö on koko kirkossa merkittävä voimavara. Vapaaehtoistyö on organisoitava ja koordinoitava kunnolla, jotta ihmiset ovat motivoituneita toimimaan kirkossa. Esimerkiksi vapaaehtoisten koulutus ja palkitseminen ovat tärkeitä motivoimiskeinoja. Kirkon tulisi kehittää keinoja laskea vapaaehtoistyön arvoa, jotta työn taloudellinen merkitys ymmärretään kaikilla tasoilla.
- kaikenlainen yhteistyö seurakuntien kesken voi parantaa resurssien käyttöä. Seurakuntien työntekijöiden, luottamushenkilöiden ja muiden vapaaehtoistyöntekijöiden osaamista tulisi jakaa esimerkiksi naapuriseurakuntien kanssa.
- niukkojen resurssien käyttämisessä tehokkaasti olisi otettava käyttöön kirkolle soveltuva malli panos-tuotos-ajattelusta. Kaikelle resurssien käytölle tulee määritellä tavoitteet ja arvioida jälkeenpäin, missä määrin tavoitteet saavutettiin. Arvioinnista saatu oppi tulee käyttää hyväksi ja jakaa muiden toimijoiden kanssa.

Jotta strategialla olisi käytännön merkitystä kirkon ja seurakuntien elämässä, on kyettävä seuraamaan ja arvioimaan strategian toteutumista. Strategian toteutumista voitaisiin arvioida seurakunnissa esimerkiksi vuosittaisissa piispan johdolla käytävissä, seurakuntalaisia osallistavissa tapahtumissa. Strategian mukaisen toiminnan tulisi olla yhtenä kriteerinä päätettäessä seurakuntien toiminta-, peruskorjaus- ym. avustuksista.

Seurakunnat tarvitsevat tukea strategian mukaisen toimintansa kehittämiseen. Kirkon palvelukeskuksen roolia talouden, lakiasioiden ja kiinteistöasioiden asiantuntijana on vahvistettava. Kirkon järjestämää koulutusta on hyödynnettävä nykyistä tehokkaammin ja koulutuksessa saatua tietoa on jaettava. Vaikka kirkon sisällä tiedotetaan toiminnasta ja tapahtumista verrattain aktiivisesti, tieto ei välttämättä tavoita esimerkiksi seurakunnissa niitä, joita se eniten hyödyttäisi.

24. marraskuuta 2015

Markku Salminen
Talousvaliokunnan puheenjohtaja

Elsi Takala
Sihteeri

Päätös:

Hyväksyttiin sivistysvaliokunnan mietinnön mukaisesti.

Asia 6. Keskusrahaston vuoden 2016 talousarvio sekä toiminta- ja taloussuunnitelma vuosille 2016-2018

Talousvaliokunnan mietintö

Talousvaliokunta on mietintöä laatiessaan kuullut palvelukeskuksen johtajaa Sirpa Korialaa, kiinteistöpäällikkö Matti Rouvista ja kirkon it-asiantuntijaa Juha Kolaria. Talousvaliokunnan tukena ovat olleet Annalea Mäyrä ja Leena Ursinius taloustoimistosta.

Päätösesitys

Talousvaliokunta esittää, että kirkolliskokous hyväksyy Keskusrahaston vuoden 2016 talousarvion sekä toiminta- ja taloussuunnitelman vuosille 2017-2018 alla esitetyin muutoksin. Budjetin loppusumma on 6,9 miljoonaa euroa ja ylijäämä 110 000 €.

Päätöksen perustelut

Talousvaliokunta on talousarviota käsitellessään noudattanut tilintarkastajien aikaisempaa linjausta talouden vakauden kriteereistä. Tämä tarkoittaa sitä, että tilivuoden toimintakate valtionavulla oikaistuna riittää kattamaan sekä poistot että lainan lyhennykset. Periaatteena on, että sijoitustoiminnalla ei kateta vuosikuluja.

Valiokunta toteaa, että talousarvion sanallista osaa kehitetty. Kuitenkin joiltakin osin esitettyjen muutosten perustelut ovat puutteellisia. Nyt esitetyt leikkaukset kohdistuvat lähinnä niihin kohtiin, jossa esitettyjä suuria muutoksia ei ollut perusteltu. Jatkossa tulee kiinnittää huomiota niin suurten budjettilisäysten kuin vähennystenkin perusteluihin.

Valiokunta esittää, että avustusten myöntämisessä seurakunnille jatkossa kiinnitetään erityistä huomiota siihen, että sekä hakijat että ne hankkeet, joihin avustuksia haetaan, ovat kirkon strategian mukaisia. Avustusten myöntämisessäkin tulee painottaa yhteistyötä seurakuntien kesken sekä seurakuntien ja järjestöjen kesken.

Talousvaliokunta esittää, että heti alkuvuodesta 2016 toteutetaan taloustoimiston auditointi. Tämä helpottaa uuden talouspäällikön orientoitumista uuteen tehtäväänsä ja antaa perustan kehittämistyölle.

Edelleen esitetään, että sisäistä laskentaa kehitetään muun muassa siten, että kiinteistökulut jyvitetään eri toiminnoille.

Valiokunta otti kantaa kirkon siirtomäärärahaikäytäntöön. Todettiin, että siirtomäärärahan käyttö edellyttää aina erillistä päätöstä. Nykyisin peruskorjausavustukset myönnetään kirkollishallituksen kesäkuun istunnossa. Tämän takia peruskorjaushankkeiden käynnistyminen seurakunnissa siirtyy kesään tai syksyyn. Myöntöjä tulisi aikaistaa alkuvuoteen, jotta peruskorjaushankkeita pystytään toteuttamaan mahdollisimman pitkälle jo samana vuonna. Normaali käytäntö on ollut, että peruskorjausavustukset ovat käytettävissä myöntövuonna ja sitä seuraavana vuonna.

Ennakkomaksukäytännöstä todettiin, että avustusten ennakkomaksu edellyttää sitä, että kirkon ja avustusta saavan tahon kesken on olemassa yhteistyösopimus sille vuodelle, jolle avustus kohdistuu.

Valiokunta totesi jo vuoden 2014 tilinpäätöstä koskevassa mietinnössään, että kirkossa kiinteistöjen poistopohjana käytetty verotusarvo ei vastaa käypää arvoa, ja tämä on johtanut liian pieniin poistoihin. Nyt käsiteltävän vuoden 2016 talousarvion poistokäytäntöön valiokunta ei esitä muutosta. Valiokunta esittää kuitenkin, että alkavana vuonna talouspäällikkö yhdessä kiinteistöpäällikön kanssa valmistelee esityksen seuraavan vuoden talousarvion poistoperiaatteista.

Lisäksi valiokunta edellyttää, että vuoden 2016 tilinpäätöksessä Skiitta Oy:n tilit ovat osa kirkon konsernitilinpäätöstä ja että Skiitta Oy:n toimintaa koskevat päätökset ovat läpinäkyviä.

Talousvaliokunta esittää seuraavia muutoksia kirkollishallituksen talousarvioesitykseen:

* 115 Helsingin hiippakunta, henkilöstökulut (lukuun jäänyt matkapapiston kuluja)

vähennetään 40 000 €, jää 241 500 €

* 201 jäsenrekisteri / 4331

vähennetään 10 000 €, jää 10 000 €

* 704 keskustalo / 4360

siirretään laiteinvestointi 35 000 € investointiosaan, jää 5 000 €

* 212 viestintä / 4610

siirretään laiteinvestointi 20 000 € investointiosaan, jää 4 000 €

* kustannuspaikkamuutos:

205 kirkon kasvatustyö / 4400

vähennetään 5000 €, jää 15 000 €

206 maahanmuuttajatyö / 4400

vähennetään 5000 €, jää 20 000 €

301 Valamon opisto / 4837

lisätään 10 000 €, loppusumma 73 000 €

Budjetin ylijäämäksi näillä muutoksilla tulee 110 000 €. Suunniteltujen investointien määrä lisääntyy 55 000 €.

24. marraskuuta 2015

Markku Salminen

Talousvaliokunnan puheenjohtaja

Elsi Takala
Sihteeri

Päätös:

Hyväksyttiin talousvaliokunnan mietinnön mukaisesti.

Asia 7. Hiippakuntakeskeinen hallintomalli

Hallintovaliokunnan mietintö

Valiokuntien lausunnot

Valiokunta pyysi ja sai lausunnot laki-, talous- ja sivistysvaliokunnilta.

Hallintovaliokunta keskusteli päätösehdotuksesta lakivaliokunnan kanssa.

Päätösesitys

Hallintovaliokunta esittää seuraavaa toimintakulttuurin muutosta hallintoon:

Kirkon perusyksikkönä on hiippakunta (OrtL 6 §). Hiippakunta koostuu erikokoisista ja erilaisista seurakunnista. Hiippakunnilla voi olla erityispiirteitä ja erilaisia tehtäviä.

Ortodoksisesta kirkosta annetussa laissa säädetään seurakunnan hallinnosta ja hallintoelimille määritellyistä tehtävistä. Papit, diakonit ja kanttorit valitaan nykyisen lainsäädännön mukaisesti. Seurakuntien työntekijöiden työntaja on seurakunta. Kirkolliskokousedustajat valitaan nykyisen lainsäädännön mukaisesti.

Verkostoitunutta tehtävien hoitoa kaikilla tasoilla pitää kehittää kokonaisuutta palvelevalla tavalla. Erityistä huomiota on kiinnitettävä päällekkäisyyksien karsimiseen.

Arkkipäispan kanslian mahdollisen Helsinkiin siirtämisen vaikutukset arkkipäispan kanslian resursseihin on arvioitava erikseen.

Vakiintuneita toimintatapoja on tarkasteltava ja tarvittaessa perustelluista syistä uudistettava.

Seurakuntia yhdistettäessä asianosaisten sekä päätöksentekoon osallistuvien on aina harkittava myös kappeliseurakunta -mallia.

Kirkollishallituksen pitää perehtyä tarkemmin evankelisluterilaisen kirkon seurakuntayhtymä -malliin. Sen soveltuvuutta ortodoksisen kirkon käyttöön hiippakuntatasolla on harkittava. Asiasta on toimitettava selvitys kirkolliskokoukselle 2016 tiedoksi.

Yhteistoimintaa lisätään hiippakunnissa piispojen johdolla käyttäen hyväksi OrtL 41 §:n 1 momentin mukaisia hiippakuntaneuvostoja. Yhteistoiminnan tarkoitus on tukea seurakuntia, monipuolistaa niiden toimintamahdollisuuksia ja tehostaa olemassa olevien resurssien käyttöä. Kirkkojärjestystä täydennetään siten, että yhteistoiminta mahdollistuu helpommin.

Kirkollishallitus on asettanut 18.4.2011 lakityöryhmän valmistelevaan tarvittavia säädösmuutoksia hallinnon uudistusta varten. Edellä mainittuja kirkkojärjestykseen tarvittavia täydennyksiä varten on käytettävä työryhmää. Hallintovaliokunta seuraa työn edistymistä. Kirkkojärjestyksen muutosehdotukset on esiteltävä kirkolliskokoukselle 2016.

Päätöksen perustelut

Taustaa

Kirkollishallitus pyysi lausunnon OTT, hallinto-oikeustuomari Mirjami Pasolta kirkollishallituksen 2.6.2015 tekemästä esityksestä, joka oli otsikoitu ”Kohti seurakuntia yhdistävää toimintatapaa hiippakunnan ohjauksessa”. Lausunto on liitteenä. OTT Pason lausunnon mukaan hallinnonuudistuksessa on kaksi mahdollista tapaa edetä joko a) olemassa olevan lainsäädännön pohjalta toimintakulttuuria ja – tapoja kehittämällä, sillä nykyinen lainsäädäntö mahdollistaa jo esitettyjen tavoitteiden mukaisen toiminnan kehittämisen tai b) rakenteiden ja organisaation muutokset, jotka edellyttävät koko kirkkolain uusimista.

Kirkolliskokouksen 2014 päätöksien (hiippakuntavaltuustojen perustaminen, seurakunnanvaltuustojen ja hiippakuntaneuvostojen lakkauttaminen) mukaan eteneminen edellyttää lainsäädännön avaamista ja mittavia muutoksia. Hallintovaliokunta on mietinnössään käynyt läpi kirkolliskokouksen päätöksen 2014 ja huomionut Pason lausunnon. Hallintovaliokunta on päätenyt vaihtoehtoon, jossa kirkkolakia ei tarvitse tässä vaiheessa muuttaa. Koska lain määrittämiä hallintoelimiä ei muuteta, ei seurakunnanneuvostojen kokoonpanoa ja työnjakoa tarvitse tämentää. Myöskään uusia lakimuutoksia vaativia toimielimiä kuten hiippakuntavaltuustoa ei esitetä.

Poiketen kirkolliskokouksen 2014 päätöksestä kirkollishallituksen ei tarvitse selvittää työsuhteiden muutoksesta syntyviä taloudellisia ja työoikeudellisia vaikutuksia, koska työsuhteet seurakuntiin säilyvät. Kirkolliskokouksen 2014 päätöksen ja OrtL 79 §:n mukaisesti verotusoikeus on seurakunnilla ja seurakunnat päättävät tulojensa käytöstä.

Päätösesityksen perusteet

Toimiva hallinto on väline kirkon tavoitteiden toteuttamiseen. Hyvään hallintoon kuuluvat kestävä ja tasapainoinen talous, hyvä johtajuus sekä toimiva organisaatio. Esitys tähtää siihen, että muutokset toimintatavoissa ja -kulttuurissa voidaan viedä välittömästi käytäntöön.

Esityksen tavoite on kirkon eri toimijoiden yhteistyön vahvistaminen ja kestävä talouden turvaaminen. Sivistysvaliokunta on lausunnossaan antanut käytännön esimerkkejä yhteistyöstä.

OrtL 41§ ja Kj 63 §:n kohdat 4 ja 8 määrittelevät, että hiippakunnan piispa ohjaa, tukee ja koordinoi yhteistyötä oman hiippakuntansa alueella.

Joustavuutta pitää lisätä hakemalla tarkoituksenmukaisia tapoja hoitaa yhteisiä toimintoja. Henkilöstöpolitiikkaa, rekrytointia, osaamisen ja työyhteisöjen toimintaa kehitetään yhteneväisten periaatteiden mukaisesti. Huomio keskitetään kirkon perustehtävään, jota joustava hallinto tukee.

Hallintovaliokunnan arvion perusteella kirkkojärjestys kaipaakin joiltakin osin täydennystä. Hallinnon uudistamista varten 2011 asetetussa lakityöryhmässä ovat seuraavat henkilöt: pastori Teo Merras, OTT Mirjami Paso, varatuomari Paavo Perola ja varatuomari Heikki Piironen.

Hiippakuntaneuvoston tehtävät

Hiippakuntaneuvoston keskeisenä tavoitteena on ohjata hiippakunnan alueella olevien resurssien käyttämistä kirkon ydintoiminnan vahvistamiseksi sekä jäsenten palvelujen turvaamiseksi ja monipuolistamiseksi. Hiippakuntaneuvosto ei puutu yksittäisten seurakuntien päivittäiseen toimintaan vaan seurakuntien operatiivinen johtaminen on kirkkoherrojen tehtävä ja seurakunnanneuvostot osallistuvat seurakunnan toiminnan johtamiseen. Hiippakuntaneuvoston tehtävistä on säädetty OrtL 41 §:ssä. Kirkkojärjestyksen 68 § vaatii täydennystä. Työryhmän on pohdittava ainakin miten kirkkojärjestys voisi ohjata seuraavissa asioissa:

- Hiippakuntaneuvosto tekee suunnitelmat kirkon strategian toimeenpanoksi hiippakunnan alueella
- Hiippakuntaneuvosto käsittelee seurakuntarajat ylittävät yhteistyöhankkeet ja tekee suosituksia. Esimerkkeinä yhteistyön kohteista ovat mm. kasvatus, diakonia, henkilöstökoulutus
- Hiippakuntaneuvosto käsittelee hiippakunnan toimintakertomuksen

Lisäksi työryhmän on ehdotettava, miten tarkennetaan hiippakuntaneuvoston kokoon kutsumista. Hiippakuntaneuvosto toimii piispan tukena erilaisissa tilanteissa.

Seurakuntien yhteistoiminta

Hallinnon selkiyttäminen ja tehostaminen turvaa kirkon voimavaroja pyhäkkökeskeisen aktiivisen jumalanpalveluselämän säilyttämiseen ja lähimmäisvastuun rakentamiseen lähellä ja kaukana.

OrtL 8 §:n mukaisesti seurakunnat voivat tehdä sopimuksia tehtäviensä hoitamisesta yhteisesti. Seurakunta voi sopimuksen perusteella hoitaa tehtävän myös toisen seurakunnan puolesta. Sopimuksessa voidaan määrätä, että viimeksi mainittu seurakunta saa valita luottamustoimeensa vaalikelpoisia jäseniä tehtävää hoitavan seurakunnan asianomaiseen toimielimeen.

HE 59/2006 8 §:n mukaisesti ”Tavoitteena on edistää ennen kaikkea jäsenmäärältään pienten seurakuntien yhteistoimintaa ja tehostaa seurakuntien toimintaa siten, että kaikille kirkon jäsenille voidaan taata seurakunnalliset peruspalvelut. Yhteistoiminnan avulla pienet seurakunnat voivat tarjota jäsenilleen sellaisiakin palveluita, joiden tuottamiseen niillä ei yksinään olisi mahdollisuutta. Yhteistoiminnan tarvetta korostaa se, että monet ortodoksisen kirkon seurakunnista ovat alueeltaan hyvinkin suuria, mutta jäsenmäärältään pieniä.”

Kappeliseurakunnat

OrtL 9 §:n mukaisesti seurakunnasta voidaan erottaa alue kappeliseurakunnaksi. Kappeliseurakunnan perustamisesta ja lakkauttamisesta sekä kappeliseurakunnan muuttamisesta päättää hiippakunnan piispan esityksestä kirkollishallitus.

HE 59/2006 9 §:n mukaisesti ”Kappeliseurakuntien kautta on mahdollisuus tehostaa seurakunnallista toimintaa ja tuoda palveluja lähemmäksi seurakunnan jäseniä. Järjestelmällä pyritään myös sitouttamaan seurakunnan jäseniä omaan kirkkoonsa tai rukoushuoneeseensa. Tarvittaessa kappeliseurakuntien perustaminen voi myös edesauttaa seurakuntien yhdistämistä.”

Samalla, kun seurakunnat yhdistyvät ne voisivat muodostaa seurakunnan sisälle kappeliseurakunnan.

Seuranta ja jatkotoimenpiteet

Kirkolliskokous seuraa kirkkojärjestyksen täydentämisen edistymistä ja uusien toimintatapojen toteutumista ja toimivuutta.

Lainsäädäntö ja toiminnan rakenteet tulee arvioida uudelleen siinä vaiheessa, kun mahdolliset verohallintoon ja kunta-/aluejakoon liittyvät säädösmuutokset ovat tiedossa. Lisäksi tulee arvioida muutostarpeet kirkolliskokousedustajien valintamenettelyssä.

Liite: OTT Mirjami Pason lausunto kirkollishallituksen 2015 tekemästä esityksestä ”Kohti seurakuntia yhdistävää toimintatapaa hiippakunnan ohjauksessa”.

24. marraskuuta 2015

Ritva Bly
Hallintovaliokunnan puheenjohtaja

Aila Koivisto
Sihteeri

Lakivaliokunnan lausunto

Lausuntonaan hallintovaliokunnan lausuntopyyntöön lakivaliokunta esittää seuraavaa:

Oikeuslähdeopillisesti kirkkojärjestyksen 14§ mukaan piispan antamat ohjeet ovat heikosti velvoittavia oikeuslähteitä.

Yhteistoimintasopimus voi koskea vain lain 44§:ssä säädettyjä tehtäviä. Yhteistoimintasopimuksella ei voi sivuuttaa seurakunnan lakimääräisille toimielimille laissa ja kirkkojärjestyksessä säädettyjä tehtäviä.

23. marraskuuta 2015

Matti Tolvanen
Lakivaliokunnan puheenjohtaja

Mikko Sidoroff
Sihteeri

Talousvaliokunnan lausunto

Talousvaliokunta on käsitellyt hallintovaliokunnan lausuntopyynnön asiassa 7. Valiokunta toteaa, että sillä ei ole käytettävissään tietoja, joista kävisi ilmi talouteen tai toimintaan liittyvää seurakuntien välistä yhteistoimintaa. Asian selvittäminen edellyttäisi konsernitilinpäätöksen pohjalta tehtävää sisäistä laskentaa.

23. marraskuuta 2015

Markku Salminen
Talousvaliokunnan puheenjohtaja

Elsi Takala
Sihteeri

Sivistysvaliokunta esittää lausuntonaan seuraavaa:

Seurakuntien välinen yhteistoiminta on toistaiseksi toteutunut mm. seuraavin tavoin:

- papiston yhteistyö esimerkiksi sijaisuuksissa, pastoraalisessa työssä ja erikielisissä jumalanpalveluksissa sekä epämuodollisessa mentoroinnissa ja neuvonnassa
- papiston koulutus hiihpakunnittain
- lehtiyhteistyö
- kasvatustyö (kristinoppileirit, lastenleirit, kurssit, yhteiset tapahtumat)
- diakoniayhteistyö (Taipaleen ja Joensuun yhteinen vapaaehtoisrekrytointi sähköisellä pohjalla)
- yhteiset kuoroleirit, -vierailut ja konsertit
- toimintapiireissä ja seurakuntaopetuksessa hyödynnetään naapuriseurakuntien resursseja (kiertokoulu)
- seurakuntavierailut, -retket ja pyhiinvaellukset
- leirikeskusten vuorokäyttö

23. marraskuuta 2015

Maria Lampinen
Sivistysvaliokunnan puheenjohtaja

Kimmo Kallinen
Sihteeri

Asia 7. Hiippakuntakeskeinen hallintomalli

Hallintovaliokunnan mietinnöstä poikkeava ehdotus

Markku Toivanen

Kunnioitetut esipaimenet, hyvät kirkolliskokousedustajat!

Kirkollishallitus on jättänyt kirkolliskokouksen päätettäväksi hiippakuntakeskeisen hallintomallin. Hallintovaliokunta on käsitellyt mallin ja laatinut siitä mietinnön.

Tutustuttuani mietintöön, olen havainnut sen ongelmalliseksi monestakin syystä.

Hallintovaliokunnan päätösesityksestä ei käy ilmi, miten se suhteutuu kirkollishallituksen esitykseen. Korvaako hallintovaliokunnan esitys osittain – miltä osin – vai kokonaan kirkollishallituksen esityksen? Siitä ei saa selvyyttä.

Hallintovaliokunnan esitys on osittain toteava, toisin sanoen se kertoo sitä, mitä nytkin on laissa ja kirkkojärjestyksessä säädetty. Siinä suhteessa päätösesityksellä ei ole oleellista merkitystä.

Ongelman ydin on se, että olemme nyt tekemässä päätöksiä kirkolliskokouksessa, joka on Suomen ortodoksisen kirkon ylin päättävä elin. Kyllä silloin on lupa odottaa päätöksiltä selkeyttä ja ytimekkyyttä.

Hallintovaliokunnan mietinnön päätösesitys sisältää liikaa epämääräisiä ilmaisuja ja toivomusponsia. Jotta tekemämme päätökset olisivat yksiselitteisiä ja asioiden luonnetta vastaavia, täytyy päätösten vaikutusten edes jossain määrin olla mitattavissa tai arvioitavissa.

Otan muutamia esimerkkejä valiokunnan käyttämistä ongelmallisista ilmaisuista:

- *Vakiintuneita toimintatapoja on tarkasteltava ja tarvittaessa perustelluista syistä undistettava.*

Kuka tarkastelee, mitä on ”tarvittaessa” tai mitä ovat ”perustellut syyt”?

- *Kirkollishallituksen pitää perehtyä tarkemmin evankelisluterilaisen kirkon seurakuntayhtymä-malliin.*

Mitä tarkoittaa ”tarkemmin” ja miltä osin tarkemmin?

- *Kirkkojärjestystä täydennetään siten, että yhteistoiminta mahdollistuu helpommin.*

Yleisluontoinen toivomusponsi ja yhtä epämääräinen kuin edellinen esimerkki.

- *Hiippakuntaneuvosto toimii piispan tukena erilaisissa tilanteissa.*

Varsin epämääräistä tämäkin.

Arvoisat kirkolliskokousedustajat!

Tällä arvioinnilla en halua loukata ketään. Arvostan hallintovaliokunnan ahkeruutta. Minun on kuitenkin todettava, että niin paljon työtä kuin jo onkin takanamme, kun hallinnonuudistusta on vuosien mittaan rakennettu, hallintovaliokunnan päätösesitys ei ole kirkolliskokouksen arvon mukainen. Vaikka päätösesityksestä on löydettävissä tärkeitä asiakohtia, se kokonaisuutena on liian epämääräinen tullakseen kirkolliskokouksen päätökseksi.

Aiemmin on esitetty kysymys, miksi ei jo heti alussa selvitetty hallinnon uudistuksen juridisia reuna-ehdoja? Siksi on syytä nyt ottaa askel taaksepäin, niin turhauttavalla kuin se ehkä tuntuukin.

Edellä mainituin perustein ja jotta pääsemme samalla eteenpäin, teen kirkolliskokouksen työjärjestyksen 14 § mukaisen, valiokunnan mietinnöstä poikkeavan ehdotuksen, joka pohjaa myös OTT Pason lausuntoon ja kuuluu seuraavasti:

Päätösehdotus:

Kirkolliskokous hylkää kirkollishallituksen esityksen hiippakuntakeskeisestä hallintomallista.

Kirkolliskokous antaa 18.11.2011 asetetun lakityöryhmän tehtäväksi selvittää, mitkä Suomen ortodoksista kirkkoa koskevien säädösten muutokset ovat kirkon tehtävän, toiminnan ja hallinnon (L 2 §, 5 §) kannalta mahdollisia, tarpeellisia ja ajankohtaisia. Lakityöryhmä raportoi työstään kirkolliskokoukselle v. 2016.

Arkkimandriitta Andreas Larikka kannatti Markku Toivasen päätösehdotusta. Metropolii Ambrosius kannatti hallintovaliokunnan mietinnön hyväksymistä.

Päätös:

Toimitettiin äänestys. Äänin 28-6, tyhjiä ääniä 2 hyväksyttiin hallintovaliokunnan mietinnön mukaisesti.

5. Päätös seuraavan täysistunnon ajankohdasta

Viides täysistunto päätettiin pitää 25.11. klo 10.30

6. Ilmoitusasiat

Ei ollut.

7. Istunnon päättäminen

Puheenjohtaja päätti täysistunnon klo 9.55.

Kirkolliskokouksen viides täysistunto 25. marraskuuta 2015 klo 10.30–10.45.

1. Alkurukous

Alkurukouksena laulettiin Jumalansynnyttäjän temppeliintuomisen tropari. Puheenjohtajana toiminut **Ritva Bly** avasi V täysistunnon.

2. Läsnäolijoiden toteaminen

Kirkolliskokouksen sihteeri Jari Rantala toimitti nimenhuudon. Todettiin, että kaikki edustajat itse tai varaedustajan toimesta olivat paikalla.

3. Esityslistan hyväksyminen

Esityslista hyväksyttiin (liite 19: Esityslista kirkolliskokouksen V täysistunto 25.11.2015).

4. Toinen käsittely

Asia 9. Esitys kustannussäästöjen linjauksista

Talousvaliokunnan mietintö

Valiokunta pyysi lausunnon hallintovaliokunnalta. Lausunto on tämän mietinnön liitteenä.

Päätösesitys

Talousvaliokunta esittää, että kirkolliskokous hyväksyy esityksen kirkon kustannussäästöjen linjauksista alla esitetystä muutetussa muodossa. Lisäksi esitetään, että kirkolliskokous päättää selvittää vuoden 2016 kirkolliskokoukseen mennessä, mikä oli vuoden 2006 valtionavun jakauma eri toiminnoille, missä määrin sen aikaiset linjaukset sitovat nykyistä kustannusjakamaa ja miten kirkon taloutta on sopeutettava suhteessa näihin.

Suomen ortodoksisen kirkon tulee pystyä sopeuttamaan toimintaansa ja sen kustannuksia olosuhteiden muuttuessa. Näillä näkymin tulo- ja menot kirkossa ei tule kasvamaan. Todella suuria mahdollisia haasteita muodostaisivat kirkon verotulojen yllättävä väheneminen ja valtionavun merkittävä väheneminen tai loppuminen. Keskusrahaston taloussuunnittelun tulee sen takia kehittyä toiminnan muutosten mukaan.

Vanhoja, totuttuja toimintatapoja talouden suunnittelussa on kyettävä arvioimaan. Lyhyen aikavälin säästötoimia on vaikea löytää, mikäli rakenteet ja yhteisvastuullisesti hoidettavat toiminnot pysyvät ennallaan. Kirkolliskokouksen tulee päättää siitä, että keskusrahastomaksun peruste pysyy jatkossa kohtuullisena ja että yhteiset varat käytetään koko kirkon edun mukaisesti ja yhteisvastuullisesti. Jo nyt on syytä käynnistää riskianalyyysien laadinta ja vahvistaa taloudellisia ohjaus- ja seurantamenetelmiä. Näiden palveluiden tulee olla myös seurakuntien saatavilla.

Tavoitteena on, että kirkon yhteisvastuullisuus keskusrahaston varojen käytössä näkyy siten, että yhteiset, välttämättömät toiminnot hoidetaan keskitetysti ja niiden kulut katetaan keskusrahastomaksuilla ja valtionavulla. Käytännössä tämä tarkoittaa talouden sopeuttamista siten, että erillisiä palkkioperusteisia maksuja ei kerätä taloushallinnon tai muidenkaan toimintojen hoitamisesta.

Keskushallinnon talouden suunnittelun pitkän aikavälin tavoite on, että kaikkien seurakuntien taloushallinto toteutetaan keskitetysti kirkon taloustoimistossa. Tämä edellyttää kuitenkin sitä, että taloushallinto on kustannustehokasta ja kilpailukykyistä. Kulurakenteen on oltava läpinäkyvä ja sisäisen laskennan kohdallaan.

Käytännön linjauksia kustannussäästöiksi:

- kaikki olemassa olevat sopimukset kilpailutetaan ja niiden sisältö tarkistetaan
- vuosien 2015-2017 aikana eläköitymisen takia vapautuvat tehtävät arvioidaan ja mikäli ne täytetään, toimenkuvat muutetaan palvelukeskuksen organisaatiota paremmin palveleviksi. Muutoksessa arvioidaan seurakuntayhteistyön ja ulkoistamisen mahdollisuudet
- eläkekassamenoa ei kateta pohjarahaston siirrolla, vaan talous sopeutetaan kattamaan myös eläkemenot. Käytäntö on OrtL 37 §:n mukainen
- keskushallinnon varoin kustannettavia työtehtäviä arvioidaan, päällekkäisyyksiä karsitaan ja tehtäviä jaetaan uudelleen esim. kustannustoiminnan koordinoituvastuun jakaminen seminaarin kanssa)
- hiippakuntien rutiinitoimintoja keskitetään ja turhista toimitiloista luovutaan
- kiinteistöjen hoitoa ja kiinteistötoimintaa johdetaan sekä kehitetään ammattimaisesti kiinteistökulujen pienentämiseksi keskushallinnossa ja seurakunnissa
- rakenteellisesti budjetointia muutetaan siten, että ulkoisessa kirjanpidossa sisäisiä kirjauksia ei tehdä kustannuspaikkojen välillä, vaan talous sopeutetaan kulurakenteen mukaiseksi. Sisäistä laskentaa kehitetään niin, että muun muassa kiinteistökulut jyvitetään eri toiminnoille.
- selvitetään verkostoitumisen vaikutuksia ja kustannussäästöjä eri hallinnon ja toiminnan aloilla

Mikäli kirkon taloudellinen tilanne heikkenee oleellisesti, joudutaan purkamaan toimintoja ja rakenteita. Koska toimenpiteet riippuvat muun muassa siitä, mikä on ympäröivän yhteiskunnan taloudellinen tilanne, seuraavassa esitettyjä toimenpiteitä ei ole asetettu kiireellisyys- tai tärkeysjärjestykseen.

- Palvelualueiden tehtävien hoitamisesta neuvotellaan seurakuntien ja yhteistyösopimuskumppaneiden kanssa. Tukitoimintojen uudelleen järjestelyssä (esim. talous- ja rekisteripalvelut) otetaan huomioon myös ulkopuoliset yhteistyökumppanit kuten esimerkiksi evankelis-luterilainen kirkko.
- Hiippakuntarakenteen muutokset: esimerkiksi 1-2 hiippakuntakanslian määräaikainen sulkeminen.
- Kiinteistöomaisuuden (seminaari ja keskustalo) ja sijoitusomaisuuden purkaminen. Mikäli muunkin yhteiskunnan taloudellinen tilanne on heikko, lienee epätodennäköistä, että keskustaloa tai seminaaria voitaisiin saada myydyksi. Vaikka sijoitusomaisuudesta luopumista on aina harkittava tarkasti, se saattaa muodostua toimivimmaksi vaihtoehdoksi.
- Kirkollishallituksen myöntämistä avustuksista luovutaan tilanteen edellyttämässä määrin.

Päätöksen perustelut

Esityksen yksi lähtökohta on, että keskusrahastomaksujen lisäksi seurakunnat eivät maksa muita maksuja yhteiseen kassaan vaan varojen käyttö sopeutetaan saatavien tulojen mukaiseksi. Taloushallinnon keskittäminen yhdenmukaistaa käytäntöjä ja helpottaa konsernilaskentaa sekä talouden ohjausta ja valvontaa.

Kirkollishallituksen esityksessä yhtenä säästökohteena oli esitetty 'hiippakuntien, seminaarin ja keskusrekisterin kulut sekä kirkkomuseosäätiön, Valamon kirjaston ja konservointilaitoksen avustusten määrä sopeutetaan valtionavun määrään, koska valtionavustuksen pohja on vuoden 2007 muutoksessa laskettu näiden ylläpidettävien toimintojen pohjalta'. Talousvaliokunta katsoo, että on ensin selvitettävä, mikä on kaikkien niiden yksiköiden nykytilanne, joille aikaisemmin oli kohdistettu valtionapua, verrattuna vuoden 2006 tilanteeseen. Nykyisin tarvitaan vuosittain noin 800 000 euroa keskusrahastosta täydentämään entisellä valtionavulla kustannettuja toimintoja, ja summa on ollut jatkuvasti kasvussa.

Talousvaliokunta pitää kustannusten sopeuttamista välttämättömänä. Selvityksen jälkeen voidaan linjata, millä tasolla eri yksiköiden hyväksyttävät kustannukset voivat olla. Tämä linjaus tulee tehdä vuoden 2016 kirkolliskokouksessa.

Kirkollishallituksen esityksessä on listattu nykyisin yhteisvastuullisesti kirkon keskusrahastosta rahoitettavat toiminnot ja yksiköt. Talousvaliokunnan näkemyksen mukaan luetteloon tulee lisätä kirkon johtamisen kustannukset. Luettelo kokonaisuudessaan on mietinnön liitteenä.

Talousvaliokunta on samaa mieltä hallintovaliokunnan lausunnossaan esittämän kannan kanssa, että taloustilanteen merkittävästi heikentyessä seurakuntien toiminta- ja peruskorjausavustuksista luopuminen ei toisi oleellisia säästöjä. Muiden kirkollishallituksen avustusten myöntämisessä saatetaan kuitenkin joutua noudattamaan tiukennettua linjaa tai jopa luopumaan avustuksista kokonaan.

Kirkollishallituksen esityksen perusteluosan lopulla todetaan: 'Kirkon omien kiinteistöjen realisointia tulee pohtia mutta laskelmien perusteella omissa tiloissa toimiminen on toistaiseksi kustannustehokkainta.' Talousvaliokunta toteaa, että sillä ei ollut käytettävissään laskelmia, joiden perusteella voisi vertailla omien tilojen käytön kustannuksia vuokratiloihin tai lainatiloihin.

25. marraskuuta 2015

Markku Salminen
Talousvaliokunnan puheenjohtaja

Elsi Takala
Sihteeri

Liite:

Tällä hetkellä yhteisvastuullisesti keskusrahaston varoin hoidetaan:

- kirkon johtamisen kulut
- eläkekassan kulut
- hiippakuntien henkilöstöstä ja tiloista aiheutuvat kulut
- seminaarin toiminnasta aiheutuvat kulut
- keskusrekisteristä ja arkistotoimesta aiheutuvat kulut
- henkilöstö-, hallinto- ja lakiasioiden hoitamisesta aiheutuvat kulut
- kirkkopalveluiden koordinoinnista aiheutuvat kulut (koulutus, kasvatus, lähetys, diakonia, maahanmuuttajatyö, yhteistoimintasopimukset)
- virallisesta viestinnästä, tietohallinnosta ja kustannustoiminnasta aiheutuvat kulut
- toiminta- ja peruskorjausavustukset sekä konservointi- ja kulttuurisavustukset
- kirkon hallussa olevan kulttuurisesti arvokkaan kansallisomaisuuden hoito (museo, Valamon konservointilaitos ja kirjasto)
- taloushallinnon hoitamisesta aiheutuvat kulut niiltä osin, kun kerättävät maksut eivät kata
- kuluja
- sijoitustoiminnan hoitamisesta aiheutuvat kulut
- kirkon omistamien kiinteistöjen kulut (seminaari ja keskustalo)
- kirkolliskokouksen ja kirkollishallituksen toiminnasta aiheutuvat kulut.

Liite: Hallintovaliokunnan lausunto

Asia 9. Esitys kustannussäästöjen linjauksesta

Hallintovaliokunta esittää lausuntonaan seuraavaa:

Hallinnon näkökulmasta, muuttamalla seuraavia hallinnon rakenteita, voidaan vaikuttaa kustannussäästöihin:

- palvelukeskuksen rooli → sisäisen ja ulkoisen verkostoitumisen hyödyntäminen ja tehokkaampi asiantuntemuksen käyttö; ulkoisten palveluiden hyödyntäminen esim. täydentävän erityisosaamisen ostopalvelut (laki-, kiinteistö-, tiedotuspalvelut)
- henkilö- ja tilakustannusten pienentäminen
- järjestöt (ym. yhteistyösopimukset) → järjestökentän tiivistäminen ja oleellisten toimijoiden tunnistaminen; päällekkäisyyden karsiminen kirkon toiminnasta; yhteistyön tuottavuuden arviointi ja sen perusteella yhteistyön priorisointi
- päällekkäisyyksistä karsimalla säästetään
- järjestöjen hallintoa keskittämällä säästetään kustannuksissa
- kulttuuriyksikkö → toimintojen keskittäminen yhteen paikkaan
- tilakustannusten ja henkilökustannusten säästäminen
- teologinen erityisasiantuntemus keskitetysti koko kirkolle → päällekkäisyyksien välttäminen ja monipuolisen asiantuntemuksen tuottaminen
- vakituisten henkilöstön pienentäminen ja henkilökustannuksissa säästäminen
- hiippakuntarakenne → hiippakuntien määrän pienentäminen
- henkilö- ja tilakustannusten pienentäminen

Hallintovaliokunnan näkemyksen mukaan 'taloudellisen tilanteen oleellisesti heikkenemisen varalta' tehtävien toimenpiteiden kohdat 2 ja 3 eivät tuo oleellisia säästöjä. Hallintovaliokunta katsoo, että kohdan 4 kiinteistöomaisuus tulisi jakaa sijoitusomaisuuteen ja muuhun käyttöomaisuuteen. Hallintovaliokunta pitää kiinteistöomaisuuden purkamista ensisijaisena vaihtoehtona, mutta sijoitusomaisuuden purkamista on harkittava tarkkaan.

Järjestyksessä toisena vaihtoehtona hallintovaliokunta pitää kohtaa 1. Palvelualueiden tehtävien hoitamisesta neuvotellaan seurakuntien ja yhteistyösopimuskumppaneiden kanssa. Tukitoimintojen uudelleen järjestelyssä (esim. talous- ja rekisteripalvelut) otetaan huomioon myös ulkopuoliset yhteistyökumppanit kuten esimerkiksi evankelis-luterilainen kirkko.

23. marraskuuta 2015

Ritva Bly
Hallintovaliokunnan puheenjohtaja

Aila Koivisto
Sihteeri

Päätös:

Hyväksyttiin talousvaliokunnan mietinnön mukaisesti.

5. Arkkipiispan päätöspuhe

Karjalan ja koko Suomen arkkipiispan Leon päätöspuhe kirkolliskokouksessa Valamon luostarissa 25. marraskuuta 2015

Kristuksessa rakkaat esipaimenet, hyvät kirkolliskokousedustajat: isät, veljet ja sisaret!

Vuoden 2015 kirkolliskokous on saanut työnsä päätökseen. Samalla päättyy kolmivuotiskaudeksi 2013–2016 valittujen kirkolliskokousedustajien kausi.

Vuoden kuluttua kirkolliskokouksessa istuu ainakin osittain uusia kasvoja. Haluan kiittää kaikkia niitä edustajia, jotka ovat päättämässä kirkolliskokoukselta eivätkä syystä tai toisesta ole käytettävissä seuraavaa kirkolliskokousta valittaessa.

Kokeneita kirkolliskokousedustajia kiitettäessä ajatukset siirtyvät väistämättä toiveeseen perinteiden jatkumiseksi. Toivottavasti myös ensi maaliskuussa valittavaan uuteen kirkolliskokoukseen tulee sopivassa balanssissa sekä kokemuksen että uudistuksen ääntä. Ehkä kuitenkin enemmän sitä kokemusta.

Kulunut kirkolliskokouskausi ja myös tämä kokous on ollut päätöksiltään kauaskantoinen.

Kirkon strategiaesitys vuosille 2016–2020 muuttui kirkolliskokouksen päätöksellä *”Kirkon tavoite- ja toimintasuunnitelmaksi 2016–2020”*. Sen otsikkoa *”Rukoileva ja läsnäoleva kasvun kirkko”* voi tervehtiä ilolla. Myös suunnitelman teksti on kaikilta osin oikeita asioita painottava.

Tulevaisuuden toimintasuunnitelmien suhteen voimme vastaisuudessa korostaa samaa asiaa, josta olen lausunut lukemattomia kertoja lausunnoissa seurakuntien toiminta- ja taloussuunnitelmiin.

Hyvän musiikin tunnistaa siitä, että siinä ei ole turhia nuotteja. Sama periaate pätee hyvään tekstiin. Ortodoksisen kirkon ydintoimintaa – jumalanpalveluksia, diakoniaa ja koulutusta – ei ehkä ole tarpeen mainita kaikissa suunnitelmissa. Muuten voi syntyä sellainen väärinkäsitys, että kirkon ydintoimintaa ei ole tiedostettu.

Hallinnon uudistus alkaa kirkolliskokouksen päätöksen mukaan heti ensi vuoden alussa. Kuten hallintovaliokunnan esityksessä, ja nyt myös kirkolliskokouksen päätöksessä todetaan *”Verkostoitunutta tehtävien hoitoa kaikilla tasoilla pitää kehittää kokonaisuutena palvelevalla tavalla”*.

Tämä on sitä, josta äsken tehty päätöksessä todetaan: *”Joustavuutta pitää lisätä bakemalla tarkoituksenmukaisia tapoja hoitaa yhteisiä toimintoja.”*

Kiitän kirkolliskokouksen puolesta Valamon Kristuksen kirkastumisen luostaria vieraanvaraisuudesta. Esitän parhaat kiitokseni puheenjohtajistolle, sihteereille ja kaikille heille, jotka ovat työskennelleet kirkolliskokouksen onnistumiseksi.

Julistan näillä sanoilla Suomen ortodoksisen kirkon vuoden 2015 kirkolliskokouksen päättyneeksi. Pyydän pyhiä esirukouksianne ja toivotan kaikille siunauksellista ja hengellisesti vahvistavaa joulupaaston aikaa.

6. Ilmoitusasiat

Arkkipiispa ilmoitti, että kirkolliskokouksen päätösrukoushetki alkaa kirkossa klo 10.55.

7. Istunnon päättäminen

Puheenjohtaja päätti istunnon klo 10.45.

Pöytäkirjan vakuudeksi

Kuopiossa 21.12.2015

Arkkipiispa Leo
Karjalan ja koko Suomen arkkipiispa
Kirkolliskokouksen puheenjohtaja

Jari Rantala
Palvelukeskuksen lakimies
Kirkolliskokouksen sihteeri